

DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR DE WEERMACHT VAN NEDERLAND EN INDIË

waarin opgenomen :

het Artilleristisch Tijdschrift, het Cavaleristisch Tijdschrift en het
Militair Technisch Tijdschrift.

Directeur-Redacteur: J. MOORMAN, Reserve-Majoor der Grenadiers.

Redacteuren:

Jhr. J. T. ALTING VON GEUSAU, Generaal-Majoor, Commandant Ie Divisie.
D. A. VAN HILTEN, Majoor van den Generalen Staf.
M. R. H. CALMEIJER, Kapitein van den Generalen Staf.
P. W. PIETERS, Majoor der huzaren.
A. ETERMAN, Kapitein der artillerie.
J. H. COUZY, Kapitein der artillerie.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag — Tel. 117783 en 117784
Abonnement f 2.50 per kwartaal. Indië en Buitenland f 12.50 per jaar. Losse Nummers f 1.—
Postrekening 44715 ten name van Moorman's Periodieke Pers N.V.

107de JAAR No. 11

NADRUK VERBODEN

NOV. 1938

INHOUD.

	Blz.
Spectatoriale Beschouwingen	428
De Ontwikkeling van den Politieken en Strategischen Toestand in de Middellandsche Zee, door Jhr. H. A. VAN FOREEST (slot)	433
Het Bataljon Infanterie te Velde, door D. A. VAN HILTEN.....	448
Motorisatie der Div. artillerie thans noch noodzakelijk noch gewenscht, door J. H. COUZY	457
Nieuwe Uitgaven	432, 463
Uit de Vakpers	465

MOORMAN'S PERIODIEKE PERS N.V. - 's-GRAVENHAGE - 1938

SPECTATORIALE BESCHOUWINGEN

Dat wij ditmaal onze spectatoriale beschouwing wijden aan de militaire maatregelen, die in de spanningsdagen van einde September in ons land genomen zijn, zal wel geen verbazing wekken. Wij zullen die maatregelen niet in extenso nagaan, doch liever uit het gebeurde eenige belangrijke conclusiën trekken.

En dan is onze eerste en ook verreweg belangrijkste vaststelling, dat de geest van het Nederlandsche volk in het algemeen en van de opgeroepen krijgslieden in het bijzonder, zoo goed waren, als men maar verlangen kon. Dit kunnen wij niet hoog genoeg aanslaan, juist, omdat er uit militair oogpunt bezien, nog wel zwakke plekken waren, want daardoor voelden de Regeering en de militaire bevelhebbers zich geschraagd door den goeden wil van ons volk en daardoor zou in belangrijke mate aan die zwakheden zijn tegemoet gekomen.

In de eerste plaats valt met groote dankbaarheid vast te stellen, dat de publieke diensten, zooals spoorwegdienst, posterijen en telegrafie, gemeentebesturen e.a. op de meest volledige wijze hun medewerking verleend hebben. Hieraan was het voor een groot deel te danken, dat de oorlogsopstellingen, die door de grenstroepen moesten worden ingenomen, niet alleen op tijd, maar zelfs zeer vroegtijdig werden ingenomen. Zelfs particulieren hebben op verschillende wijzen, daartoe dikwijls ongevraagd en krachtig medegewerkt. Dat deze goede geest van ons volk, welke de allereerste voorwaarde is voor een behoorlijk leger, ons met groote vreugde vervult, behoeft wel geen betoog. Als rechtstreeksch uitvloeisel uit dien goeden volksgeest, was de houding van de troepen, die bij de veiligheidsmaatregelen betrokken waren, ook zeer te loven. De oudere lichten, die de grensbeveiliging zijn komen versterken, brachten dat offer gaarne en verrichtten de hun opgedragen werkzaamheden en opgelegde vermoeienissen met ijver en toewijding, niettegenstaande zij toch wel aan den lijve gevoeld hebben, dat er heel wat

aan hun geoefendheid ontbrak en dat er toch wel veel tegen te zeggen is, dat die oudere lichten de spits moeten afbijten, terwijl er nog zooveel jongere lieden rustig thuis bleven. Wellicht leidt de opgedane ervaring er toe in dezen een ander systeem te bedenken, waarin de grensbeveiliging uitsluitend aan jongere, veelal ongetrouwde lieden en lieden, die geen eigen zaken en bedrijven in den steek moesten laten, wordt opgedragen. Maar nog eens, de oudere lichten hebben hun taak naar behoren volbracht, waarvoor een woord van hulde niet mag achterwege blijven.

* * *

Een volgende, eveneens zeer belangrijke vaststelling is deze, dat de genomen militaire maatregelen als beveiligings-systeem aan de verwachtingen beantwoord hebben, zoodat blijkbaar de ter zake getroffen voorbereidingen doeltreffend geweest zijn en goed naar beneden hebben doorgewerkt. Men hoede zich er echter voor hieruit de gevolgtrekking te maken, dat dus ook een algemeene mobilisatie een bevredigend verloop zou gehad hebben. Wij willen dat niet ontkennen, maar alleen waarschuwen voor een ongefundeerd optimisme, want bedenken wij wel, dat onze mobilisatie, wegens het ontbreken der stammen, zeer ingewikkeld en ook zeer tijdroovend is. Een uiterst nauwgezette verzorging van deze aangelegenheid is en blijft een belang van de allereerste orde, waarbij een zeer tijdige algemeene mobilisatie in onze verhoudingen niet alleen geboden, maar uit internationaal oogpunt ook volkomen gevaarloos is. In dit verband mag de vraag gesteld worden, of wij, gezien den loop der gebeurtenissen in het buitenland, ver genoeg gegaan zijn met het nemen van onze veiligheidsmaatregelen. Onvoldoende bekendheid met den juisten loop der gebeurtenissen, doet ons het antwoord op deze zeer gewichtige vraag schuldig blijven.

* * *

In de tweede plaats was deze partieele mobilisatie, ook al is er niet gevochten, een belangrijke proef op de som ten aanzien van ons opleidingsstelsel. De resultaten van de eerste oefening van 5 1/2 maand met twee herhalingsoefeningen in het derde en vijfde jaar zijn thans eerlijk gewogen en onherroepelijk *te licht bevonden*. Wat te verwachten was, is gebleken, n.l. dat de handen van onze mannen in velerlei opzicht wel bijzonder scheef stonden. Vele zaken werden niet gekend, omdat zij niet geleerd of zoo oppervlakkig geleerd waren, dat de mannen het weer vergeten waren. Gelukkig kan in dit opzicht worden vastgesteld, dat door den elfmaandschen eersten oefentijd en het herstel van de derde herhalingsoefening de weg ter verbetering bereids is ingeslagen, doch het zal nog eenige jaren duren, indien bij een eventueele herhaling van dergelijke gebeurtenissen, de invloed van die nieuwe maatregelen zich doet gelden.

Uit den aard van de zaak was de materieele uitrusting van onze troepen nog niet voldoende. Daarvoor is die uitrusting te lang verwaarloosd en zijn de maatregelen ter verbetering daarvan nog van te recenten datum.

Zoo was er bepaaldelijk op verschillende plaatsen nog een zeer onbehaaglijk gevoel ten aanzien van de luchtverdediging, omdat de uitbreiding van onze luchtdoelartillerie nog niet ten volle haar beslag had gekregen en een opwekking, om aan dit gedeelte van onze landsdefensie de allergrootste aandacht te schenken is zeer zeker niet misplaatst. Meer luchtdoel-kanonnen en meer vliegtuigen zijn voor een behoorlijke luchtverdediging der belangrijkste objecten dringend geboden.

* * *

Dat onze grensverdediging vooral tot taak zou kunnen hebben het afslaan van strategische overvallingen door pantserverbanden ligt in den geest der moderne oorlogvoering, doch dat de met die verdediging belaste troepen reeds over voldoende pantser-afweergeschut beschikten, kan niet verklaard worden. Zooals bekend, is het daarvoor bestemde kanon van 4.7 cm bezig zijn intrede in de weermacht te doen, doch ook hier geldt in hooge mate, dat men niet in luttele maanden kan herstellen, wat gedurende lange jaren verwaarloosd is. De

gedachte, dat onze troepen, als het ernst geworden was, zich met zoo bescheiden materieel zouden hebben moeten behelpen, heeft opnieuw, en thans niet alleen door redeneering, aangetoond, hoeveel wij in de achter ons liggende jaren aan die troepen tekort gedaan hebben. Want bedenken wij wel, dat, alle bezuiniging ten spijt, onze troepen *een moveel recht* hebben op een doeltreffende materieele uitrusting.

* * *

En als wij de materieele uitrusting van die grenstroepen overwegen, dan dringt zich ook onweerstaanbaar de vraag op, of het juist is, dat die grensbeveiligingsmaatregelen niet tevens enkele artillerieonderdeelen omvatten. Een aanval op onze grenstroepen zal zeer zeker niet ondernomen worden zonder artillerie en dan is het toch wel zeer noodzakelijk, dat die grenstroepen ook over het zware wapen beschikken. Het valt thans buiten het bestek van deze beschouwing om daarvoor een plan aan de hand te doen. Een organisatie der grenstroepen in hogere verbanden is in dit opzicht zeker aan te bevelen.

De achter ons liggende spanningsdagen hebben veel goeds te zien gegeven en de reeds zoo vaak theoretisch gesignaleerde onvolkomenheden, zonneklaar onderstreept. Gelukkig echter is reeds op velerlei gebied de weg ter verbetering ingeslagen, zoodat er geen reden is om de toekomst niet nog hoopvoller tegemoet te zien, onder beding echter, dat ons nog eenigen tijd gelaten wordt en vooral, dat de sympathie, die ons volk thans voor zijn leger voelt, bestendig mag blijven.

* * *

Internationale politiek.

Ons vorige overzicht schreven wij eenige uren nadat in het holst van den nacht de beslissing over oorlog en vrede gevallen was. Het bleef vrede — en eenige uren later trokken de Duitse legerscharen te lande en in de lucht Tsjecho-Slowakije binnen, precies wat gebeurd zou zijn als er wel oorlog gemaakt was.

Wij hebben de beslissing vermeld en voelden ons niet geroepen om er beschouwingen aan vast te knoopen. De ontspanning, de vreugde waren alom zoo hevig, dat zelfs de vraag of het ter wille van den

algemeenen vrede door de groote mogendheden over een kleine mogendheid gevelde vonnis niet een ijzingwekkend perspectief opende voor andere kleine mogendheden, zou in de vreugderoos als een wanklank aangemerkt zijn. Alles werd aanvaard, als er maar niet gevochten zou moeten worden. CHAMBERLAIN werd in een onzer dagbladen bezongen als „Gods zuivere instrument” en uit ons land werden hem mandjes fruit en kistjes eieren gezonden, alsof hij een kraamvrouw was. Had hij dan ook niet den vrede ter wereld gebracht? En zoo was de stemming in alle landen.

Men heeft gejubeld over den vredeswil van volken en regeeringen.

Oorlogsangst is echter iets anders dan vredeswil. Angst verlamt.

Na enkele dagen zwakte de roes af. De „nooit-meer-oorlog”-boodschap van HITLER en CHAMBERLAIN kon nog slechts als toast geapprecieerd worden. De Engelsche minister van marine, DUFF COOPER nam ontslag, omdat hij zich niet kon vereenigen met de buitenlandsche politiek van zijn regeering. En sedert dien heeft Engeland tot ontzaglijke uitbreiding van zijn verdedigings-apparaat besloten en Duitschland tot verdere versterking van zijn westgrens.

Tusschen deze twee in ligt ons land. Teekenend is, dat Nederland in de spannende dagen van eind September naar alle zijden front gemaakt heeft. Ook naar het westen, ook naar het oosten. Het buitenland heeft kunnen zien, dat Englands grens evenmin aan den Rijn ligt, als die van Duitschland langs onze Noordzeekust.

* * *

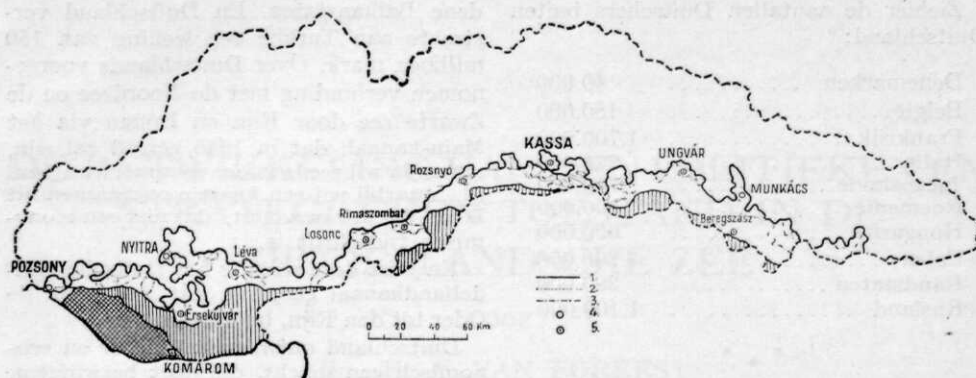
Tsjecho-Slowakije moest het Sudeten-gebied afstaan aan Duitschland en een dag later stond het Teschen „vrijwillig” af aan Polen. Weer een dag later, op 2 October, aanvaardde het de zelfbeschikkingseischen der Hongaarsche minderheden. Hongarije eischte meer en zoo één land oude aanspraken kan doen gelden, dan is het Hongarije, dat bij den vrede van Trianon beroofd werd van tweederden van zijn territorium. Om aan zijn eischen kracht bij te zetten, ging Hongarije tot gedeeltelijke mobilisatie over. Dat de groote mogendheden niet zouden toelaten, dat het hier toch tot oorlog zou komen, waarvan de internationale gevolgen niet te overzien zouden

zijn, was te verwachten. Maar, — hebben ten aanzien van het „geschil” Duitschland—Tsjecho-Slowakije, ook Groot Brittanje en Frankrijk meegesproken, althans ja geknikt, nopens het nog hangende conflict tusschen Boedapest en Praag, zullen uitsluitend Duitschland en Italië beslissen, tot wie Tsjecho-Slowakije en Hongarije zich daartoe gewend hebben. In Midden-Europa beslist nu uitsluitend de „as” Berlijn—Rome. De westelijke groote mogendheden hebben maar af te wachten.

* * *

Wat wil Hongarije? Herstel van de bij het ongelukkige verdrag van Trianon gemaakte fout, dat zuiver Hongaarsche landstreken aan Tsjecho-Slowakije uitgeleverd zijn om dat land een strategische grens te geven. Dat te herstellen is ook de bedoeling geweest van de conferentie der vier groote mogendheden te München in September j.l. Daar werd besloten o.a. het vraagstuk der Hongaarsche minderheden aan de regeeringen van Tsjecho-Slowakije en van Hongarije over te laten, met bepaling, dat indien deze niet binnen drie maanden tot overeenstemming zouden zijn gekomen, de vier groote mogendheden zouden beslissen. De onderhandelingen tusschen de twee landen in October, bemoeilijkt door de dreigende radio-mededeeling van Tsjecho-Slowakije dat zijn leger nog gemobiliseerd was, wat Hongarije beantwoordde met gedeeltelijke mobilisatie, werden afgebroken. De standpunten liepen te zeer uiteen: Hongarije stelde zich zuiver op de grondslagen van nationaliteit en zelfbeschikkingsrecht, Tsjecho-Slowakije daarentegen deed economische, strategische en verkeerstechnische overwegingen gelden, wat o.a. hieruit blijkt, dat zij uit de gebieden, die zij aan Hongarije wilde afstaan, alle Hongaarsche steden van eenige beteekenis uitzonderde.

Voor de overgang van het Sudetenduitsche gebied naar Duitschland is de volkstelling van 1910 als basis aangenomen en Hongarije wenscht, dat op grond van dezelfde basis zal worden beslist, welk deel van Slowakije aan Hongarije zal worden terug gegeven. Welk deel dat is blijkt uit bijgaand kaartje. Verwacht mag worden, dat de „arbiters” Duitschland en Italië in dien zin beslissen zullen.

1. Noordgrens van de streek die voor 50—100 % door Hongaren bewoond wordt, volgens de volkstelling van 1910.
2. Afwijkingen van deze grens volgens de volkstelling van 1880, waarop Tsjecho-Slowakije zich beroept.
3. Afwijkingen volgens de Tsjecho-Slowaaksche volkstelling van 1930.
- 4. Steden met een Hongaarsche bevolking van minder dan 75 %.
- ⊙ 5. Steden met een Hongaarsche bevolking van meer dan 75 %.

Het Hongaarsche taalgebied omvat rond 13.000 km², met in 1910 rond 1.100.000 inwoners met Hongaarsche meerderheid. Tsjecho-Slowakije bood op 13 Oct. j.l. aan een gebied af te staan van 5200 km² met 345.000 inwoners.

* * *

Zal het dan uit zijn met veranderingen in de kaart van Europa? HITLER heeft verklaard, dat Duitsland na toevoeging van het Sudetengebied geen territoriale eischen meer had. Geen eischen. Wat het niet zal behoeven te weerhouden om te aanvaarden, wat het in den schoot zou mogen vallen.

Met de erkenning van het recht der Sudeten-Duitschers om zich terug te trekken uit het verband, waarin zij door het verdrag van Versailles gebracht waren, is het nationaliteiten-beginsel als grondslag van het zelfbeschikkingsrecht der minderheden in een staat erkend. Welnu, de Sudeten-Duitschers waren niet de eenige Duitse volksgroep buiten het Duitse staatsverband.

„De consequentie van het Duitse „Blut und Boden“-principe is, dat Duitisch volk, wonende op vroeger Duitisch grondgebied, dat bij den vrede van Versailles aan Duitschland ontnomen is, tot het Duitse rijk teruggebracht wordt,” zoo schreven wij in *De Militaire Spectator* van Juli j.l. onder den indruk van een bezoek aan de Randstaten.

En nu een citaat van vóór de aansluiting van Sudeten-Duitschland:

„Die Deutschen sind ein Hundert-Millionen Volk. Jeder vierte Deutsche lebt ausserhalb der Grenzen des Deutschen Reiches. In Europa wohnen heute mehr als 13 Millionen Deutsche ausserhalb des Reichsgrenzen. Der überwiegende Teil des europäischen Aussendeutschthums entfällt auf die unmittelbar an das Reich angrenzenden Gebiete. Etwa 4 Millionen Deutsche sammeln sich in geschlossenen bodenständigen Siedlungen in abseits der Reichsgrenzen gelegenen Gebieten. Rund 3,6 Millionen Deutsche wohnen in Staaten deutschen Volkstums (Danzig, Luxemburg, Lichtenstein), bzw. vorwiegend deutschen Volkstums (Schweiz). Insbesondere ist ganz Osteuropa, vom Finnischen Meerbusen bis zum Schwarzen Meer, mit deutschen Siedlungsinseln durchsetzt. An der Bevölkerung der europäischen Länder im Osten en Südosten des Deutschen Reiches sind die Deutschen mit 5 bis 24 % beteiligt.

Het Memel-vraagstuk wordt nu reeds aangesneden. Drang nach Osten...

Ziehier de aantallen Duitschers buiten Duitschland:

Denemarken	40.000
België	150.000
Frankrijk	1.700.000
Italië	270.000
Joegoslavië	700.000
Roemenië	800.000
Hongarije	600.000
Polen	1.200.000
Randstaten	280.000
Rusland	1.100.000

* * *

Drang nach Osten, ook op economisch gebied. De Duitse minister van economische zaken maakte direct na de bezetting van Sudeten-Duitschland een reis naar den Balkan en kwam terug met een reeks economische overeenkomsten met verschei-

dene Balkanstaten. En Duitschland verstrekte aan Turkije een leening van 150 millioen mark. Over Duitschlands voorgenomen verbinding met de Noordzee en de Zwarte zee door Rijn en Donau via het Main-kanaal, dat in 1945 gereed zal zijn, schreven wij reeds in ons nummer van Juni j.l., waarbij wij een kaartje overnamen uit *Die Wehrmacht*, dat niet een economisch tijdschrift is.

En juist deze week is het Duitse Middellandkanaal geopend, dat loopt van de Oder tot den Rijn, bij Wesel.

Duitschland ontwikkelt militair en economisch een macht, die doet betwijfelen, dat de kaart van Europa nu reeds definitief zou zijn. „Der neue Nord-Süd-Wasserweg (Rijn—Donau)... wird zweifellos seine Anziehungskraft auf weite Landschaften Europas ausdehnen... (Die Wehrmacht). Slechts economisch?

NIEUWE UITGAVEN

„*Schlieffens Vermächtnis*”, door Generalleutnant a. D. VON ZOELLNER. Prijs RM. 1,50 Uitg. *E. S. Mittler & Sohn*, Berlijn.

Het boekje is geschreven ter gelegenheid van de 25ste herdenking van den sterfdag van dezen grooten Duitschen strateeg (4 Januari 1913). Het geeft een beknopte beschouwing van de wijze, waarop de beroemde Generaal-veldmaarschalk VON SCHLIEFFEN gedurende den tijd, dat hij Chef van den grooten Duitschen Generalen Staf was zijn operatieplannen door oefeningen op de kaart en in het terrein beproefde en daarbij tevens zijn medehelpers, de stafofficieren, onderwees. Bij de bespreking van iedere reis of oefening worden de groote strategische conclusies vermeld, die de leider VON SCHLIEFFEN trok. Het is merkwaardig, dat alle reizen en oefeningen steeds den oorlog op twee fronten behandelen. Een zeer actieve oorlogvoering, n.l. aanvallen met omvatting en verdediging door offensieve handelingen, waarbij vooral de operatiën op de binnenlijnen verheerlijkt worden, vormen als het ware de hoofdgedachte van iedere Schlieffensche operatie. De zakelijke inhoud, de goed gedocumenteerde inzichten en de uitvoerige bronnenopgave stempelen het boek, dat een *Sonderheft der Militärwissenschaftlichen Rundschau*, is tot een zeer aanbevelenswaardig studie-materiaal.

A. v. G.

Heizl's Taschenbuch der Tanks: **Der Panzerkampf**, deel III, door G. P. VON ZESCHWITZ. Uitgave: *J. F. Lehmanns, Verlag*, München. Prijs R.M. 7.50.

„**Het heden, de toekomst en wij**”, door P. W. SCHARROO. Uitgave *Z.-Holl. Uitgevers-Maatschappij*. Den Haag. Prijs f 3.50.

De Automobiel. Deel I. **De Motor**. Supplement op den 4den druk. door Ir. A. L. W. SEYFFARDT, w.i. Uitgave *AE. E. Kluwer*, Deventer. Prijs f 1.—.

„**Through the fog of war**” door LIDDELL HART. Uitgave *Messrs. Faber and Faber Limited*, London. Prijs sh. 12/6.

DE ONTWIKKELING VAN DEN POLITIEKEN EN STRATEGISCHEN TOESTAND IN DE MIDDELLANDSCHE ZEE

DOOR

Jhr. H. A. VAN FOREEST

Luitenant ter zee 1e klasse

(Slot van bladz. 402)

Een even vooruitziende staatsmansblik, ten slotte, bevestigde de Engelsche heerschappij over den uitgang in het Oosten. In Cyprus (1878) bezat men een steunpunt, dat de zeeëngten van Port-Said en de Dardanellen beide flankeerde; het kreeg in onzen tijd nieuwe beteekenis als voorpost van den land- en luchtweg, die van Palestina over Transjordanië en Irak (alles onder Britschen invloed) de Perzische golf bereikt. Daarop volgde (1882) het reeds vermelde, feitelijke protectoraat over Egypte, welk land men rustig zelfstandigheid beloofde, toen eenmaal de Soedan en daarmee het Nijlwater onder Britsche contrôle was gebracht. Het huidige bondgenootschap werkt even secuur als de strengste overheersching; beide landen kunnen en willen elkaar niet missen, hoe verleidelijk de vreemde vogelaar (nu Italië, eertijds Frankrijk!) ook lokt. Door het Palestijnsch mandaat kreeg dit verdedigings-systeem een waardig sluitstuk; zoowel te land als bij een aanval van de zeezijde. Terwijl de Egyptische woestijn beschutting biedt tegen een opmarsch der Lybische divisies, dekt het Beloofde Land de Kanaalzône tegen den druk van een verjongd Turkije. Als bondgenoot eenerzijds en voorts als mandataris in naam van den Volkenbond, had men noch in Egypte, noch in Palestina het recht versterkingen aan te leggen. Maar . . . Engeland is Engeland en wat Zeus past, past nog niet aan het rund! In 1935 baseerde zich de Britsche hoofdmacht op Alexandrië, terwijl het oliestation Haifa als steunpunt voor licht materieel werd afgebouwd; beide havens prachtig gelegen op de flank van den zeeweg naar Suez.

Het bezit van zulke strategische krachtvelden alléén is niet genoeg voor een Rijk, hoe geweldig ook, dat in de Middellandsche Zee wenschte te regeren. Wie heerschen wil moet verdeeling brengen; naast den militair stond de diplomaat en breidde de invloedssfeer van Groot-Brittannië uit over kleine en groote landen, over Italië en Frankrijk, over Joegoslavië, Griekenland, Turkije. Niet alleen de handelsroute, maar ook het verder zeegebied, niet slechts de kustlijn, doch evenzeer haar achterland verdiende de volle aandacht der leidende staatslieden. De heerbaan van Gibraltar tot Port-Said snijdt onvermijdelijk de verbindingen van andere Staten met hun Afrikaansch verlengstuk; dit kan vriendschap of vijandschap beduiden maar nooit onverschilligheid. Want wat zou er overblijven van de Engelsche machtspositie, als een

Spaansch-Fransch-Italiaansch-Turksch verbond zich keerde tegen den meester der zeeën?

De kroon nochtans, op dit krijgskundig bouwwerk, wordt gevormd door de Vloot, het geweldig samenstel van schepen en vliegtuigen, dat nog steeds zijns gelijke vinden moet. Te vaak hebben walstrategen een uitgebreid basis-systeem ter zee gezien als een fortelinie, een cordon, dat (goed bemand) reeds uit zichzelf een groote, afstootende kracht bezit. Misschien zelfs zijn de Britten het eenige volk, dat waarlijk begrijpt, hoe *slechts het drijvend materieel en nimmer zijn rustplaats*, den zeeweg commandeert. In dezen driehoek: vloot — bases — politieken invloed staat de vloot in den top; zij verwerft en beschut ook de beide andere hoekpunten en nooit zag men het omgekeerde.

Aldus hield Engeland gedurende meer dan tweehonderd jaar de touwtjes in handen. Als voldaan rentenier behoefde JOHN BULL in zijn politiek slechts een negatief doel na te streven: behoud van de status quo. De stormen van den wereldoorlog lieten deze positie onaangetast. En toch waren zij mede oorzaak van een verandering, die voorgoed een streep dreigt te zetten onder de afgelopen periode: de opkomst van Italië.

Eeuwenlang versplinterd in kleine koninkrijkes en Stadsrepublieken, zonder natuurlijke rijkdommen, ongeschikt om zijn steeds aangroeiende bevolking te blijven voeden, kon dit land in den nieuwen tijd voorshands geen rol van beteekenis vervullen. Zoo diep was de politieke val van wat eens 's wereld middelpunt was geweest, dat de buitenlandsche staatslieden de oorzaken van vroegere krachtontplooiing vergaten en tegen het Italia unita van 1870 (bezetting van Rome) geen bezwaren hadden in te brengen. Voorloopig bestond er trouwens geen gevaar. Met de inwendige consolideering waren tientallen jaren gemoeid en hoewel al spoedig tot groote mogendheid gepromoveerd, kon Italië in het wereldbestel tot na den grooten oorlog slechts een zeer bescheiden positie innemen.

Niettemin stonden de geografische factoren, die de opkomst van het Oude Rome mogelijk maakten, onveranderd ter beschikking van den nieuwen Staat. Zijn ligging, als een dam, die het water in twee helften scheidt, aan de Noordzijde versterkt door de natuurlijke verdedigingslijn van het Alpenmassief, wijst hem vanzelf aan als de toekomstige beheerscher van het Middellandsche Zeegebied. Daar tegenover komen geweldige nadeelen, die geen der andere, krachtige randstaten in deze mate ondervindt. Het Mohammedaansche complex toch heeft evenzeer de kusten der Zwarte of Roode Zee tot zijn dispositie; Spanje en Frankrijk zenden zoonoodig hun schepen over den Atlantischen Oceaan. Alleen Italië kan zonder moeite van de buitenwereld afgesloten worden door een tegenstander, die de uitgangen bij Gibraltar en Suez in handen houdt. Zijn lange kustlijn keert zich bovendien tegen het land zelve, indien het daarop geen sterke vloot en een uitgebreid luchtwapen baseert.

Het waren overigens geen strategische factoren, die aan het Italiaansche landsbestuur de eerste zorgen hebben gebaard. Gemakkelijk valt een parallel te trekken tusschen dit land en Japan over welks economische positie in den laatsten tijd zooveel gezegd en geschreven is. Italië is arm en moet een oplossing vinden voor zijn bevolkingsvraagstuk met de gewone recepten: emigratie of industrialisatie, uitvoer van menschen of van goederen. Zooals bekend is leiden beide wegen ten slotte naar de verwerving van een afzetgebied; de industrialisatie vraagt daarenboven nog de beschikking over goedkope grondstoffen.

Aanvankelijk had het buitenland weinig bezwaar om den Italiaanschen landverhuizer op te nemen. Sinds de vroegste tijden had deze zich in de naburige landen rond de Middellandsche Zee gevestigd, in de eerste plaats in Frankrijk, Egypte, Tunis. Toen kwam de trek naar de nieuwe wereld; alleen in de Vereenigde Staten wonen 8 miljoen Italianen. Niettemin is de bevolking van 1870 tot heden bijna verdubbeld; de jaarlijksche toeneming wordt thans op 350.000 zielen gesteld. De wereldcrisis sloot bovendien de uitlaat vrij plotseling af; de emigratiewetten der U.S.A. dateeren van 1927 en ook elders volgen de afweermaatregelen elkaar op.

Dus industrialisatie. Maar ook hier zijn groote moeilijkheden te overwinnen. Het gebrek aan eigen grondstoffen verhoogde de exploitatiekosten en deed de voordeelen van een lagen loonstandaard weder gedeeltelijk te niet. Daarbij raakte de wereld overvoerd met goedkope fabrikaten en schroefde (ook uit strategische overwegingen) de beschermende maatregelen geleidelijk aan op. Dit leidde tot uitvoerbeperving, tekort aan deviezen en uitputting der goudreserves. Ten slotte ontstond een toestand, die sommige landen (en Italië niet het minst) naar een bijna volkomen autarkie schijnt te voeren.

In zooveel zwakheid ligt tevens een geweldige kracht verborgen: de drang van het heilige moeten! Anderen zijn in staat, Italië *is gedwongen* een politiek te voeren, waarvan slechts de hegemonie over het Middellandsche Zeegebied het uiteindelijke doel kan zijn. Wat voor Londen niet meer dan een economisch en strategisch voordeel beteekent, beduidt voor Rome bestaansmogelijkheid; het Britsche overpad is Italiaansche woonruimte! Of, om met MUSSOLINI te spreken: de keuze gaat tusschen expansie en explosie.

Vanzelf kwamen, door deze noodzaak, omstreeks 1880 de eerste, schuchtere stappen op den weg, die andere Staten al eeuwen voordien bewandeld hadden: de kolonisatie. Toen Bismarck op Tunis wees, dorst men de bezetting echter niet aan, hoewel het door de talrijke emigranten al half een Italiaansche kolonie was. Direct was Frankrijk, van Algiers uit, erbij. De teleurstelling over dezen tegenvaller dreef Italië in de armen van Duitschland en Oostenrijk (1882), hoe weinig het van een dergelijk bondgenootschap te wachten had. Men zocht troost in het woestijngebied aan de Roode Zee en scheurde later het onvruchtbare Lybië van Turkije af (1911). Pogingen om Abessinië aan de kroon te hechten liepen uit op een jammerlijke nederlaag (Adua, 1896) en groot prestigeverlies.

Toen de wereldoorlog uitbrak bestond er voor den, nog altijd zwakken, Italiaanschen Staat geen enkele reden of zelfs maar mogelijkheid om zich aan den Driebond te houden. Integendeel, hij raakte vanzelf in het Britsche vaarwater en offerde een goed deel van zijn jongelingschap voor de idealen der Entente. Algeheele uitputting was het gevolg en het behoeft haast geen betoog, dat het „overwinnend Italië” geen der beloften vervuld zag, waarmee het indertijd tot medewerking gepaaid was. Fiume kon het uit eigen kracht nog bezetten; de kust van Dalmatië, Deutsche koloniën, een stuk van Klein-Azië, een corridor in Abessinië bleven even zoovele, vrome wenschen.

Zoo'n mager resultaat moest tot een zware, moreele crisis leiden, die zich voorloopig naar binnen ontlastte: de schromelijke politieke verwarring der naoorlogsjaren met, als logisch slot, den marsch naar Rome. Haar keerzijde vertoonde een groote animositeit tegenover de vroegere bondgenooten, allereerst ten opzichte van Frankrijk, den ouden concurrent. Er waren in 1915 tal van verlangens onderdrukt, die nu den kop weer opstaken: *Tunis*, het natuurlijk verlengstuk van Sicilië; *Savoie*, bakermat van het regeerend vorstenhuis;

Corsica, geboortegrond van den grooten Italiaan BUONAPARTE en thans een gevaarlijk gat in het verdedigingssysteem. Het nieuwe, krachtige bewind voegde daar nog andere tegenstellingen aan toe, zooals invloed in *Adria* en *Donaubekken*, *vlootpariteit*, vooral uit prestigeoverwegingen, en tenslotte de *staatkundige ideologieën*: fascisme tegen bolsjewisme, dictatuur tegenover democratie.

Het loont de moeite het politiek en strategisch dispositief van deze twee rivalen eens in beschouwing te nemen. Beginnen wij met het militaire vraagstuk. CASTEX heeft opgemerkt, dat de geografie op den Middellandschen zeeoorlog een overwegenden invloed uitoefent; dit geldt evenzeer aan de landzijde. Hier vinden beide Staten een korte, sterke verdedigingslinie in het Alpenfront, al moet erkend worden, dat Frankrijk daarvan het mooiste stuk bezit, na de occupatie (in 1860) van Savoye en Nizza. Van de grens tot de Povlakte is het hooggebergte slechts rond 40 km breed tegen 150 km naar den kant van het Rhônedal; alle belangrijke passen staan onder Fransche controle. Terwijl het voornaamste industriegebied van Italië, met Mailand, Turijn, Genua, in den greep der vijandelijke luchtmacht zal raken, liggen de Fransche centra voor het grootste deel ver weg, in het Noorden en Oosten des lands. Ook wat de strijdmiddelen betreft zal Frankrijk wel het beste deel hebben; zelfs de uitwassen van een Volksfrontregering konden het vertrouwen in zijn oorlogspotentieel niet ondergraven. In aantal en kwaliteit schijnt het Fransche leger superieur, mits de verbinding met Afrika voldoende beveiligd wordt.

Zoo steunt, als vrijwel steeds, het gebruik der landstrijdkrachten op de communicatie te water. Een krijgskundige regel, eenvoudig genoeg, maar juist daarom te dikwijls ontkend en vergeten. Zie ons eigen land, waar de handelsbescherming pas in den laatsten tijd weer beschouwd wordt als een noodzakelijke schakel in de algemeene oorlogvoering. Zij bepaalt het uithoudingsvermogen, van burger en soldaat beide, doch is functie van een langdurige voorbereiding, welke weinig op de verbeelding werkt. Geen wonder, dat men dit servituut trachtte te omzeilen door een *snelle* beslissing na te streven, waarvoor allereerst het luchtwapen aangewezen leek. Speciaal Italië, arm aan kapitaal en grondstoffen, zag hier zijn kans voor een bewapeningswedloop tegen de Franschen. Het is geen toeval, dat de leer van DOUHET juist in dit land zijn oorsprong had. *De onmacht, om eigen economische waarden te verdedigen, richt alle krachten op de totale vernieling.*

Naast den tijdsfactor leidde ook de geografische constellatie tot deze oplossing. Het Westelijk bekken beslaat een zeer beperkte zeeruimte, waarop (als wij zagen) de bochtige oevers een grooten invloed uitoefenen; te meer naarmate de afstanden inkrimpen bij de voortgang der techniek. De lange Italiaansche kustlijn is zeer kwetsbaar in zijn spoorwegen en groote havensteden, zoowel uit de lucht als van den zeekant. Anderzijds is deze kust, vooral in het Westen, bezaaid met steunpunten, en gedekt door een eilandenbarrière, die van de Tyrreënsche Zee bijna een Italiaansch meer heeft gemaakt. Bijna, want op twee plaatsen drukt het Fransch territoir een deuk in dezen gordel. Van de vier uitvalspoorten worden er twee door Corsica en één van Bizerta uit geflankeerd. Het bezit van Corsica geeft bovendien aan het Fransche dispositief een groote aanvalskracht in sterk convergeerende richtingen; de afstand van hier tot Toskane bedraagt slechts 84 kilometer. Voorts dreigt uit Tunis een offensief tegen de Italiaansche zeeverbindingen met Tripolis.

Op zijn beurt vindt Italië een pendant in Sardinië, dat Straat Bonifacio

controleert en uitgangspoort vormt voor een stoot tegen de Fransche communicatie met Noord-Afrika. Tusschen Sicilië en den Tuniswal ligt het rotseilandje Pantellaria op een ondiepen rug tusschen Trapani en Kaap Bon. Unieke gelegenheid om met mijnen en onderzeebooten 's vijands doortocht naar het Oosten te versperren! Gelijk Italië zelve heeft ook Frankrijk uitgestrekte kustgebieden te verdedigen tegen de Italiaansche luchtmacht, al zijn de doelen hier minder kwetsbaar en waardevol.

Summa summarum: beide partijen hebben veilige verbindingen aan de zijde, die van den vijand afgekeerd is; Italië in de Adria en verder om de Oost, Frankrijk naar Gibraltar en zoo naar alle punten in Noordwest-Afrika en aan den Atlantischen Oceaan. In dit „eigen” terrein bezit elk zijn steunpunten aan weerszijden van het zeegebied, terwijl de strijdmacht van den tegenstander er volkomen in de lucht hangt. Ten slotte zal geen van beiden zich, anders dan incidenteel, kunnen ophouden in het omstreden gedeelte, tusschen de Balearen en de westelijke helft van de Tyrrheensche Zee.

Eenzelfde streven naar verkorting van het oorlogsproces door opvoeren van zijn intensiteit, onder gebruikmaking van de aardrijkskundige mogelijkheden, beheerschte in deze jaren de vlootpolitiek. Behalve in luchtvaartuigen wedijverden beide partijen in de versterking hunner lichte zeestrijdkrachten. Terwijl Italië thans over 19 moderne kruisers (van 5000 à 10.000 ton) beschikt, tegen 83 jagers (700 à 1600 ton), zijn deze getallen voor Frankrijk slechts 18 kruisers op 70 torpedovaartuigen. Deze minderheid in bovenwaterschepen is echter maar schijn, want onder het Fransche jagermaterieel bevinden zich ruim 30 groote flottieljeleiders (tot 2900 ton toe), die voor fantastische vaarten (ver boven 40') gebouwd zijn. Daartegenover komt Italië wat kruisersnelheid betreft aan den top (tot 39' maximum). De Italiaansche onderzeebootvloot is de Fransche voorbij gestreefd; voorts is Italië het land van de torpedomotorbooten (10 à 50 ton) waarvan het er zeker een 60 tal bezit. Toch overtreft de Fransche marine, met 600.000 ton modern gevechtsmaterieel, die van Italië nog altijd met een goede 150.000 ton. Ook in vliegtuigen gaat Frankrijk voorop; tegen 5400 toestellen (alles inbegrepen) staan slechts 3600 Italiaansche. Andere bronnen echter geven een even groote sterkte in eerste lijn (2100 stuks); bovendien schijnt de practijk in Spanje te pleiten voor het Italiaansche product.

Wanneer wij dan de eindrekening opmaken, blijken de beide landen elkander *strategisch* vrij aardig in evenwicht te houden of, anders gezegd, zal de *politieke* situatie ten slotte den doorslag geven. Hier is de houding van Engeland beslissend. Geen der partijen kan zich de Britsche vijandschap permitteeren, ook niet bij steun van andere bondgenooten, als Rusland of het Duitsche Rijk. In dit opzicht had de Duce aanvankelijk een voorsprong; met de groote zee-mogendheid bestond een „traditioneele vriendschap”, die ook verder werd gezocht en behouden. Want het streven van een verjongd Italië kon Engeland niet onwelkom zijn, ten aanzien van de Fransche machtspositie na Versailles. De Regeering te Londen zag in Rome graag een tegenkracht, een bruikbaren factor dus in het systeem van Europeesch evenwicht, zonder te beseffen welke booze geesten ze daarmee opgeroepen had.

Den 31 Aug. 1923 waarschuwde het geschutgebulder van de Italiaansche vloot voor Korfoe dat de tijd van het oude, luie, romantische Italië voorgoed voorbij was. De fascistische dictator had den weg van toegeven of lijdelijk aanzien verlaten en een anderen ingeslagen: de expansie van het koninkrijk volgens

groote, politieke lijnen. Ineens scheen de kaart van de Middellandsche Zee gewijzigd, toonde het beproefde Engelsche dispositief een groot aantal zwakke punten. De doorvaart bij Gibraltar, Tunis, Port-Said werd door onderzeebooten bedreigd; Alexandrië, Haifa, Cyprus en bovenal het „onneembare” Malta lagen onder vliegbereik. Van Sardinië, Sicilië, Tripolis, Otranto, Rhodes uit en verder uit Eritrea en Somaliland werd de Britsche verkeersader door sterke strijdkrachten geflankeerd. Het Italiaansche grondgebied scheidde de invloedssferen der bondgenooten Engeland en Frankrijk, niet slechts aan de zijde van het Apennijnsch schiereiland, maar ook aan den overkant, waar de zandwoestijn Lybië onverwachts van groote strategische beteekenis werd.

Het blijft een vraag of men in Londen op dat moment de situatie geheel overzag; misschien is het beter te zeggen, dat men ze niet wenschte te zien. Op ruim vier inspannende oorlogsjaren waren vier andere gevolgd, waarin de nieuwe verhoudingen geconsolideerd moesten worden. Na tallooze strubbelingen had de Britsche vloot eindelijk den vrede — hâar vrede! — in de Middellandsche Zee gebracht, van Gibraltar tot Port-Said en Sebastopol. Men verlangde naar rust, naar ontwapening, naar de status quo, en gunde MUSSOLINI den meest eervollen terugtocht. Hij ontruimde Korfoe, drie dagen vóór Engeland (op 2 October 1923) het gezag over Konstantinopel aan de Kemalisten overdroeg!

Had de Britsche regeering uit dit voorval weinig of niets geleerd, de Italiaansche leider bleek de gevolgen beter te doorgronden. Het was de eerste, onvermijdelijke botsing geweest tusschen de almachtige zeemogendheid en den jongen, imperialistischen Staat, den nieuwen rustverstoorder. PHILIPS de IIe en LODEWIJK de XVIe, NAPOLEON en WILHELM, zij alle hadden op den duur de knie leeren buigen voor het onoverwinnelijk Albion. Was het nu de beurt van den Duce? Nooit scheen zijn kans beter om een eersten stap te doen in de richting van koloniale expansie, van machtsuitbreiding in het gezicht van den West-Europeeschen „indringer”. Defaitistische stroomingen hadden diens geestelijke weerkracht ondermijnd en daarmee ook haar exponent, de groote vloot, hopeloos verzwakt. Terwijl het materieel verminderd werd „to the edge of risk”, hielpen interne moeilijkheden het vertrouwen in de zeemacht ondergraven. Men denke aan het schandaal van de „Royal Oak” (1928), de muiterij van Invergordon (1931), maar bovenal aan de goedkoope propaganda der luchtmachtenthousiasten, die in het schip slechts een „expensive anachronism” wilden zien.

MUSSOLINI bleek een voorzichtig man te wezen. Als volgend doel koos hij de onderwerping van een half beschaafden Staat, die geweigerd had zich vrijwillig onder zijn leiding te plaatsen. Men had met deze Abessiniërs nog een oude rekening te vereffenen en geloofde zulks ongestoord te kunnen doen, al bezat de tegenpartij nu een formeel recht op bescherming in naam van den Volkenbond. Maar de krijgskundige regel, dat men op het slagveld nooit sterk genoeg kan zijn, geldt ook voor de opperste leiding. Geen weg naar het succes werd daarom verwaarloosd; politieke, economische, strategische middefen gelijkelijk ingezet. Het heeft geen zin hier cijfers te geven over het toenmalig oorlogspotentieel, hoezeer dit werd opgevoerd door staathuishoudkundige maatregelen, naast de uitbreiding van het geheele, militaire apparaat. Volstaan wij met te constateeren, dat men afhankelijk was en bleef van zijn verbindingsen en geenszins in staat zou zijn deze open te houden, noch waar het den import van voedingsmiddelen en strategische grondstoffen betrof, noch tot het vervoer van een belangrijk deel der befaamde 8 miljoen bajonetten.

Daarom moest, vóór alles, met diplomatieke middelen worden gestreden. Had men tegen Frankrijk op de Britten gerekend, thans waren de kaarten anders geschud. De tijd was rijp voor een overeenkomst zonder dat een al te hoogen prijs voor de Fransche vriendschap betaald hoefde te worden. In Duitschland was HITLER aan het bewind gekomen (1933) en men kende zijn programma. Aan den Donau kregen de „latijnsche volken" plotseling gelijke belangen en voor het overige werd de strijdbijl zonder veel moeite begraven (overeenkomst betreffende Tunis). Zoo goed marcheerden de zaken met vriend LAVAL, dat de Italiaansche regeeringschef besloot ook Londen voor zijn wagen te spannen; in het verbond van Stresa scheen de vroegere, anti-Duitsche Entente herleefd, afgezien dan van de onthouding der Sovjetrepublieken. Abessinië werd voorgesteld als een onschuldig politiek doel, een niemandsland, waarvan de bezetting geen mensch kon benadeelen, de Abessiniërs zelve het minst. Geloofde men werkelijk, dat Engeland een krachtige Italiaansche kolonie zou dulden, op de flank van zijn groote zeeroute en grenzend aan de stelling van Aden, tweede deur in de poort naar het Oosten?

Wij weten den afloop. Onhandige politiek van het toenmalige Britsche gouvernement versterkte MUSSOLINI'S vertrouwen in de genomen voorzorgen. Terwijl de kranten vol stonden over troepenconcentraties in Eritrea, ging de Engelsche scheepsmacht naar Spithead voor de groote revue (Juli 1935.) Parijs, geërgerd over het vlootaccoord tusschen Londen en Berlijn, was niet van zins in het vuur te gaan ter wille van Engeland's positie in de Roode Zee. Het Britsche volk echter maakte, haast instinctmatig, front tegen de agresieve landmogendheid, stijfde den aangevallen Negus in zijn verzet en wist een gevolg van ruim 50 Staten (een record, zelfs in de Engelsche politiek!) tot den economischen krijg tegen Italië te bewegen. Men versterkte de vloot en liet deze zijn oorlogsopstelling innemen, bij de uitgangen van de Middellandsche Zee.

Daar tegenover speelde de Duce nieuwe middelen uit, ondergroef met felle propaganda den Britschen invloed in sommige vazalstaten (Egypte, Palestina) en forceerde de verovering van Ethiopië door een geweldige krachtsinspanning. Va banque maar gewonnen! De Volkenbondsvrienden, Frankrijk voorop, achtten de eer gered en wenschten verder den vrede niet te offeren op het altaar der solidariteitsgedachte. Zoo stond Engeland alléén voor de moeilijkheden. Sancties op olieinvoer en sluiten van het geneutraliseerde Suezkanaal zouden een wanhopig verzet van de tegenpartij beteekenen, een algemeen luchtoffensief, een aanval met de torpedo op de Engelsche zeemacht, een opmarsch uit Lybië en Eritrea naar de groote stuw in den Nijl (Karthoem). Kon deze vorm van amok den Britten geen grooten schrik aanjagen, in Europa stond Duitschland, in West-Azië Rusland, in het Verre Oosten Japan gereed om van de gelegenheid te profiteren. Men besloot daarom wijselijk toe te geven en zich voor de uiteindelijke beslissing beter voor te bereiden. De sancties werden geliquideerd en daarmee het heele systeem van collectieve veiligheid; een bewapeningsprogramma werd opgesteld, dat in het verleden zijn weerga niet vinden zou.

Wat moest Italië hier tegenover stellen? Zonder twijfel was de Britsche reactie een koude douche geweest, een gevaar, dat men nu met groote geestkracht had bezworen, maar geen tweede maal begeerde. Als overal waren twee wegen mogelijk om het geschil te beslechten: de strijd of het vergelijk. Aanvankelijk scheen men in Rome naar een gewelddadige oplossing te streven; geheel de natie werd geappelleerd voor de volgende ronde. Hoewel in eersten

aanloop succes was geogost, had toch het strategisch bestel op haast ieder gebied leemten vertoond. Wat kunnen vliegtuigen en lichte schepen voor 's Lands behoud doen, zoolang de vijand zijn verbindingen wèl en wij de onze niet weten om te leggen? Alleen de slagvloot beheerscht in werkelijkheid de oceanen, d.w.z. sluit ze niet slechts voor 's vijands maar houdt ze tevens open voor eigen gebruik. De historie spreekt hier klare taal. Alle groote continentale Rijken, tegenstanders van het Britsch Imperium, hebben zich in den loop der tijden tot de zee gewend, hebben vloten gebouwd, die de Engelsche naar de kroon staken. Dat zij altijd weer verdwenen zijn, bij Gravelines (1588) en Barfleur (1692), bij Trafalgar (1805) en Scapa Flow (1918), bewijst hoogstens, dat inzicht en krachtsinspanning nog ontoereikend waren voor het beoogde doel. „*De toekomst van Italië zal uiteindelijk beslist worden door de sterkte der zeemacht*”. „*De oorlogsvloten bepalen zelfs in vredetijd de machtsverhouding der verschillende mogendheden*”. Aldus sprak de Duce in het land van Douhet, dat ook het land was van een Duilius en Agrippa, van de Grimaldi's, Doria's en Spinola's. Vier slagschepen werden gemoderniseerd, vier andere op stapel gezet. Aan hun taak twijfelt niemand sinds Admiraal CAVAGNARI in 1937, bij het indienen van zijn begroting, verklaarde: „Italië streeft er naar een Oceanische mogendheid te worden, met een vloot geschikt voor Oceanische operaties”. Tegelijk werden luchtstrijdkrachten en snelle schepen versterkt en de onderzeebootvloot uitgebreid tot een der grootste ter wereld (ruim 100 eenheden).

Het moet niettemin den Italiaanschen leiders duidelijk zijn, dat tegenover Engeland aan geen bouwwedstrijd te denken valt. Het militaire apparaat, hoe sterk en efficient ook, kan slechts resultaat beloven onder gunstige voorwaarden, economisch, politiek, geografisch. Hoe staat het met deze „facteurs externes de la stratégie”? Wie geen communicatielijnen van noode heeft, behoeft ze ook in oorlogstijd niet te beschermen! Door de sancties tot autarkie gedreven, heeft Italië na dien van den nood een deugd gemaakt. Men kent het opvoeren der graanproductie uit de couranten, de „Battaglia del Grano”, met MUSSOLINI halfnaakt en bezweet tusschen zwoegende boeren en juichende Ballila. Invoerbeperving, „Ersatz”producten, deviezencontrôle niet alleen, maar méér, een algemeene ordening, een stelselmatige opmarsch naar het Staatskapitalisme vormen het harnas van de Romeinsche maagd. Sterke legers, groote voorraden zullen ook de koloniën meer selfsupporting maken en daardoor lagere eischen doen stellen aan de instandhouding der oorlogsverbindingen, tusschen de deelen van het Keizerrijk.

Daarnaast moest de politieke constellatie onder oogen worden gezien. De hernieuwing der Entente had schromelijk gefaald: „al wat samengevat kan worden in het woord Stresa is dood en begraven” heette het nog op 14 Mei j.l. In plaats daarvan koos men de vriendschap van Duitschland, de as Rome—Berlijn, gaf zijn aanspraken in het Donaubecken op en concentreerde de aandacht op de Middellandsche Zee. Een verdrag met Joegoslavië consolideerde den toestand in de Adria en belette den nieuwen bondgenoot met zijn Groot-duitsche verlangens in de richting van Triëst te gaan. Onderwijl werd de propaganda in de Britsche invloedssferen voortgezet (Italiaansch onderwijs, Bari-radio) maar zonder doorslaand succes. Kon men in Palestina wat onrust zaaien, de Egyptenaren bleken als gezegd, afkeerig van den hongerigen landverhuizersstaat. Maar gesteld, dat men slagen zou, wat dan nog? Zoo ergens, dan keert zich hier de ongunst der geografie tegen Italië. Een doorbraak bij Suez zou de Engelschen slechts terugdringen naar hun tweede en laatste ver-

sperring, de engte van Bar el Mandeb. Wel kan men over Abessinië den Oceaan bereiken en wordt in Assab reeds de grootste vlootbasis van het Keizerrijk geprojecteerd, maar met een vijandig Engeland op de flank valt daar nog steeds niets uit te richten. Bovendien is Italië in deze zône, politiek gesproken, op zijn retour, sinds het zijn invloed verloor aan den overkant, op den Arabischen wal. De Iman van Yemen, vroeger met nauwe banden aan Rome verknocht, trad terug na de vlucht van zijn overbuurman, den Negus. Zelfs indien MUSSOLINI, als een tweede ALEXANDER, het nabije Oosten van Lybië over Egypte tot Somaliland, van Palestina over Arabië en Aden met zijn troepen zou overstroomden, dan wachtte hem aan den uitgang der Roode Zee nog de Engelsche vloot, met Voor-Indië als strategische basis.

Is het dan te verwonderen, dat de Duce zijn plannen herzag en wederom den blik naar het Westen wendde? Het had wel eens den schijn of de groote dictators, HITLER, STALIN, MUSSOLINI, in plaats van leiders, stuurlooze schepen waren, door den maalstroom der feiten heen en weer gesleept. Thans weet men, dat zij geen weifelaars zijn, maar groote opportunisten. Hun politiek van terugwijken en weer uitvallen is slechts een elastische manoeuvre, een tactisch zigzaggen om den vasten, generalen koers. In het Westen vindt de Italiaansche vloot uitsluitend een smalle barrière, de eenzame rots van Gibraltar, op zij en aan den overkant begrensd door Spaansch grondgebied. Één stap en men is in den Oceaan, op de flank van den Britschen handel. Bedenken wij daarbij, dat nog altijd 80 % van den Italiaanschen import deze Straat passeert De medewerking van Spanje alléén waarborgt een doorbraak naar buiten en het gebruik van havens aan gene zijde, in Asturië en aan de Rio de Oro, op de Canarische- en Kaap-Verdische eilanden.

Men kan gelooven, dat een weg, zoo zichtbaar en aannemelijk, reeds jaren geleden gevolgd zou zijn, wanneer geen onoverkomelijke bezwaren zulks tot nu toe hadden belet. Moge Engeland niet voetstoots dulden, dat de Romeinsche Leeuw zijn kooi verlaat, in de open ruimte is het nog steeds in staat elken tegenspeler partij te geven. Veel grooter, ja een uiterst verzet was echter van Fransche zijde te wachten, logisch uitvloeisel van de onveranderlijke, geografische situatie. Een Spaansch-Italiaansch verbond neemt niet alleen den zeeweg naar Afrika in de tang, het bedreigt evenzeer de reserveroute, die van Tunis over den wal naar Casablanca en zoo buitenom naar de Atlantische havens voert, naar Bordeaux, Rochefort, Nantes, Lorient. Het Iberisch Schiereiland heeft een centrale positie tusschen de beide deelen van de Fransche vloot, die zich respectievelijk baseeren op Brest en Toulon. Geraakt dit gebied onder Italiaanschen invloed, dan is het met Frankrijks veiligheid in de Middellandsche Zee gedaan. Daarbij hoeft de verbinding met het Oosten niet eens ter sprake te komen, gebroken als deze is door de tallooze Italiaansche uitvalspoorten van Sardinië tot Eritrea.

Zoo vormt de vriendschap met Spanje de sleutel tot het Westelijk bekken van deze zee; geen wonder, dat om die gunst al jarenlang ijverig geworven wordt. In 1925 had de Rifoorlog tot nauwe relaties met Frankrijk geleid; de daarop volgende strijd om Tanger (thans een geneutraliseerd gebied) gooide roet in het eten. Direct nam MUSSOLINI de leiding met een geheime overeenkomst, gesloten onder Engelsche goedkeuring. Er kan veel veranderen in weinig jaren! De revolutie van 1931 bracht Spanje weer aan Fransche zijde en het is niet te veel gezegd, dat zij er toe bijgedragen heeft de Romeinsche ambities voorloopig in Oostelijke richting te leiden. Wij hebben de historie

sindsdien gevolgd en kennen de tegenstellingen: Italië — Engeland en vrijwel (hoewel niet geheel) parallel daarmee: Duitschland — Frankrijk, het laatste gesteund door de Sovjetrepublieken.

In de volle ontwikkeling nog van deze situatie, brak over Spanje de groote opstand uit, die weldra uitliep in een burgeroorlog van ongekenen omvang en felheid. Wij zullen niet uitweiden over de oorzaken en het verloop van den krijg. Verkiezingen brachten in het voorjaar 1936 een verdacht groote meerderheid voor het Volksfront, waardoor een links georiënteerde, burgerlijke regeering op het kussen kwam. Zij bleek al spoedig de teugels niet vast in handen te hebben. Sociale omstandigheden, provinciale belangen, politieke overtuigingen stonden scherp tegenover elkaar. De spanning steeg snel, onlusten braken uit, het scheen of de extremistisch-roode groepen de macht wilden overnemen. Rechts wachtte dit niet af, maar waagde op 18 Juli, van Marokko uit, een staatsgreep. Die lukte slechts ten deele en na enkele dagen stond het land in vlammen.

Tot zooverre hadden de Spanjaards niets nieuws vertoond; zij gaven eenvoudig een reprise van de tragedie, die in moederland en volksplantingen reeds ontelbare keeren was opgevoerd. Maar al spoedig bleek de broedertwist ook voor de omwonenden een gevaarlijke aantrekkingskracht te bezitten. Strijd is nu eenmaal de uitkomst van tegenstellingen, ideëele en materieele beide. Terwijl de „kapitalistische insurgenten” zich onderwierpen aan de leiding van den fascistisch gezinden generaal FRANCO, raakte de „arbeidersregeering” geheel in het communistische vaarwater. Daar zagen de groote mogendheden een kans! Als zoo dikwijls werden geestelijke sympathieën dekmantel voor politieke en economische winst. Zelfs verre vrienden gaven blijk van hun belangstelling. Een STALIN scheen hier den besten voedingsbodem te speuren voor het zaad van de Komintern; bij zijn pogingen om dit plantje op te kweeken vond hij HITLER op zijn weg, den profeet van het anti-bolsjevisme. De grootscheepsche, Russische transporten naar Spanje kregen een pendant in de zending van Duitsche technici en oorlogsvoorraden. Hoeveel te meer nog moesten de naaste bureu bij het geval geïnteresseerd zijn. Waar Frankrijk van den eersten dag af de vriendschap met de linksche regeering nauwer aanhaalde, vertrokken reeds op 28 Juli een aantal Italiaansche vliegtuigen naar Marokko. Steeds vlugger werd sindsdien het tempo. De leidende staatslieden (BLUM, MUSSOLINI) erkenden openlijk de hulpverlening aan „een rechtvaardige zaak” terwijl de vreemde staven het ongelukkige Spaansche land tot een proefveld hunner krijgstheorieën maakten.

Kortom, de wedstrijd tusschen Italië en Frankrijk, hierboven omljnd, was plotseling in vollen gang. Wat de uitslag zal zijn kan niemand voorspellen. Al schijnt het fascisme, militair gesproken, de beste kansen te hebben, er bestaat geen enkele waarborg, dat een zegevierende FRANCO straks de gewillige ledipop van Rome zal worden. Zijn nationale trots heeft den Spanjaard eeuwenlang behoed voor vreemde overheersching; men denke aan de ervaringen van een KAREL VAN OOSTENRIJK of JOSEPH BONAPARTE. Om zijn medewerking, op basis van pariteit, te verkrijgen zal nog menige concessie noodig zijn, boven de reeds bewezen weldaden.

Hoe dit zij, de krachtsverhouding van beide romaansche staten kwam opnieuw aan de orde. Uit *militair* oogpunt was daaraan, sinds 1935, weinig veranderd, al had de ommekeer in zeestrategisch denken zich verder voortgezet. Na de botsing met Engeland, welks essentieele krachtbronnen ver buiten vliegbereik lagen, had Italië aan den vernielingskrijg nog andere nadeelen ontdekt. De techniek der afweermiddelen maakt sneller voortgang

dan de aanvalswapens; een terrorisatie met vliegtuigen en onderzeeboten boekte in het Spaansch conflict slechts weinig succes. Ten slotte kon de centrale ligging van Italië, zoo gunstig voor het offensief, zich wel eens tegen dit land zelve keeren. Dit alles stimuleerde den aanbouw van zware eenheden, hiervoor beschreven, ten koste van den absoluten luchtoorlog, die naar den achtergrond verdween, waar hij voorloopig opgeborgen schijnt. Maar in Frankrijk was men in deze al voorgegaan; de komst van de befaamde pantserkruisers type „Deutschland” en het Britsch-Duitsch vlootaccord, hadden daar den stoot gegeven tot uitbreiding der slagschipformatie.

Anders ligt de figuur op *politiek* terrein. Het Abessijnsch conflict herstelde voor Frankrijk de innige relaties, die het zoo lang met het Engelsche Rijk had onderhouden. Al is zijn bemoeienis met de Spaansche zaak in Britsche oogen verwerpelijk, het heeft in elk geval een beteren conduitestaat dan zijn nevenman. Tegenover de provokeerende uitlatingen van den Duce stond het Fransch initiatief tot non-interventie, althans naar de letter. Toen deze eindelijk tot uitvoering was gekomen, trokken Duitschland en Italië zich in Juni '37 na enkele incidenten terug; misschien met recht, maar zeker tegen den wensch van Engeland.

De situatie was trouwens al vertroebeld, sedert FRANCO, mede met Italiaansche hulp, de zeeheerschappij veroverde, welke door den langen duur van de worsteling een belangrijke factor in het krijgsspel zou worden. Reeds op 4 October 1936 kondigden de Witten een blokkade van de Roode kust af, die niet werd erkend, omdat de neutralen geen oorlogstoestand wenschten aan te nemen conform de regels van het Internationale Recht. Slechts in de territoriale wateren was men geneigd het gezag te erkennen van de partij, die de facto de macht in handen had. Naar Spaansche opvatting evenwel eindigt het rechtsgebied van den Staat op 6 mijl buiten de kust, wat de Straat van Gibraltar tot Spaansch territoir zou maken. Het positief Volkenrecht spreekt zich hierover niet uit, maar toen de Witte vloot tusschen Ceuta en Algeciras onzijdige koopvaarders opricht, stelden de neutrale landen zich te weer.

Men weet, dat ook onze Regeering, tusschen Maart 1937 en September 1938 aan bonafide handelsschepen convooi verleende; in dien tijd heeft de Koninklijke Marine vèr over de 1000 koopvaarders door de Straat gebracht. Een nuttig en eervol werk, zeker, maar bovendien een keerpunt in de geschiedenis van de Zeemacht, die gedurende zoo vele jaren slechts bruikbaar geacht werd voor locale of regionale defensie. Ineens bleek hoe gemakkelijk een politieke situatie te construeeren valt, waarin de vloot van een klein land de open zee kiest om de koopvaardij onder haar hoede te nemen.

Voor generaal FRANCO viel met dat al weinig te bereiken. Wel werd het smokkelen van oorlogsmaterieel door deze maatregelen (convooieren en het non-interventie toezicht) tegengegaan, maar de legitieme uitvoer naar het Roode gebied ondervond geen noemenswaardige belemmering. Een mijn-offensief tegen de republikeinsche kust, op 12 December 1936 aangekondigd, had weinig effect. Daarop deed, na het failliet der internationale contrôle, een nieuw, militair verschijnsel zijn intree: de onbekende duikboot. Reeds in Juni gingen 5 koopvaarders door torpedoschoten verloren; in de volgende maanden werden ook neutrale schepen het slachtoffer. Vliegtuig- en jageraanvallen ondersteunden deze tactiek. Het Roode gouvernement en Moskou beschuldigden Italië van zeerooverij; op initiatief van de Fransche regeering kwam te Nyon een conferentie bijeen ter bescherming van bepaalde scheepvaartroutes (Sept. 1937). Sindsdien veranderden de Witten van methode;

zij vielen de Roode havens met bomvliegtuigen aan, waardoor menige onzijdige koopvaarder „bij toeval” sneuvelde.

Het laat zich denken, dat de rol van Italië, in deze lange historie, niet bijzonder geschikt was om het Engelsche volk ten zijnen opzichte gunstig te stemmen. Nog in dezen zomer prees MUSSOLINI zijn legionnaires, die bij de luchtbombardementen de leiding schenen te hebben en voorts met heele divisies meevochten aan het Spaansche front. Het heeft dan ook velen verbaasd, dat juist in dien tijd toenadering ontstond tusschen Chamberlain en den Duce, waaruit eerst de „verklaring” van 2 Januari 1937 en ten slotte het verdrag van 16 April 1938 is voortgekomen.

De voornaamste artikelen van deze overeenkomst geven een merkwaardig resumé van de vele twistpunten, die in zoo weinige jaren tusschen oude vrienden gerezen zijn. Bijna overal geeft Italië toe. Het staat in voor de onafhankelijkheid van Saoedisch Arabië en Yemen en bevestigt zijn verplichtingen ten aanzien van het Tana-meer (in Abessinië), waar de Blauwe Nijl zijn bronnen heeft. De inboorlingen van Italiaansch Oost-Afrika zullen niet voor offensieve operaties worden gebruikt; aan Britsche onderdanen en religieuze lichamen is de vrije uitoefening van den godsdienst verzekerd. De partijen zullen inlichtingen uitwisselen aangaande het verplaatsen van strijdkrachten en de inrichting van nieuwe vloot- en luchtbases, alles beoosten den meridiaan van Otranto (19° O.L.); zij beloven geen propaganda te voeren om elkaars wederzijdsche belangen te schaden. Een definitief accoord over de grenzen in Oost-Afrika wordt in het vooruitzicht gesteld. Italië zal zijn troepenmacht in Lybië halveeren en te zijner tijd toetreden tot het Londensch vlootverdrag.

Daar staat tegenover, dat de vrije vaart door het Suezkanaal (Conventie van 1888) gehandhaafd wordt (ook door Egypte), terwijl Engeland zekere Italiaansche rechten in Zuid-Arabië (Aden) waarborgt. Hoofdzaak is echter, dat Engeland de verovering van Abessinië erkent, of (om in de taal van het verdrag te spreken), dat het „de wensch heeft de hinderpalen uit den weg te ruimen, die de staten-leden van den Volkenbond kunnen belemmeren ten opzichte van de erkenning der Italiaansche souvereiniteit” enz. In deze heeft het zijn belofte al vervuld; na een weinig verheffende scène in Genève liet men den Negus (zooals een courant schreef) openlijk in zijn witte hemd staan.

Van Italiaansch standpunt uit schijnt deze oplossing ondanks de gedane concessies, alleszins bevredigend. Verschillende gezagdragers en MUSSOLINI zelve niet het minst, prezen het „geheel nieuwe” van deze vriendschap, gesloten op basis van pariteit tusschen de beide groote, koloniale mogendheden. Twee tegenstanders is één te veel en strijd met Frankrijk beteekent onvermijdelijk een buiging voor het machtige, Britsche Imperium. Men zal het Oosten opgeven om het Westen te winnen, zooals de steun van HITLER gekocht werd met opoffering van de ambities aan den Donau.

In tegenstelling daarmee leek de stemming in Engeland verdeeld. De voorstanders van het Verdrag hoopten op herleving van de „vroegere” goede verhouding, de tegenstanders spraken van verraad aan den Volkenbond en tenminste van een domheid, waardoor men in de fascistische strikken was geraakt. Het behoeft geen betoog, dat deze voorstelling, door de links-staande pers in Nederland verder gedragen, wat al te simplistisch bevonden wordt. In MUSSOLINI's vredesaanbod ligt geen Judaskus verborgen voor de Britsche diplomatie, die overigens slim genoeg is om voor zichzelf uit te kijken. Politiek (zeide CLAUSEWITZ) is een vorm van maatschappelijk verkeer, een ruilhandel vaak, waarvan de sociologie leert, dat hij beide partijen ten goede kan komen.

Voor het Italië van thans is handhaven van de status quo, d.w.z. van de vriendschap met FRANCO en de heerschappij over Abessinië, onder Britsche goedkeuring, welhaast een levenskwestie. Hoeveel het daarvoor over heeft, blijkt wel uit de bijlagen van het genoemd Verdrag. Daarin belooft Italië al zijn vrijwilligers en geleverd oorlogsmaterieel uit Spanje terug te roepen op grondslag van de non-interventie overeenkomst en in elk geval na afloop van den burgeroorlog. Het bevestigt bovendien, dat het geen territoriale of politieke doeleinden in Spanje of z'n overzeesche gewesten zal nastreven en dat het niet van plan is aldaar gewapende troepen te onderhouden.

Dit is al veel, want het ontnemt den Italianen alle macht om den zegevierenden FRANCO een nauw bondgenootschap af te persen; diens dankbaarheid voor de verleende hulp biedt de eenige garantie voor een later samengaan. Maar wat beteekenen in den handel beloften? Daarom werd de regeling van het Spaansche vraagstuk, als bovenbedoeld, *conditio sine qua non* voor het van kracht worden van het geheele accord. Engeland bleek tot het liquideeren van de Abessijnsche tragedie slechts bereid, in ruil voor een maximum aan veiligheid in Zuidwest-Europa. Deze opvatting werd in Juni j.l. nog eens onderstreept, toen een voorstel tot versnelde inwerkingstelling van het Verdrag door LORD PERTH zeer duidelijk van de hand werd gewezen.

Van zijn kant echter zag CHAMBERLAIN zich genoodzaakt af te stappen van het weinig Engelsche systeem, waarmee een EDEN de wereld in twee ideologische kampen had verdeeld. Tegenover de Zwart-Bruine „as” werd terecht den band met Frankrijk versterkt en nog onlangs (de Cechoslowaaksche kwestie) nauwer aangehaald. Maar Engeland wenscht langs dezen weg allerm minst in het Roode kielzog te geraken of ook maar lijdelijk toe te zien, dat de nazi-fascistische opmarsch in Spanje of aan den Donau door een Fransch-Russische invasie wordt vervangen. De weegschaal Parijs—Rome dient in evenwicht te blijven; het Spaansche land, onder welk bestuur dan ook, worde een onafhankelijk, liefst met Engeland nauw bevriend gebied. Daartoe kan een goede verstandhouding met de dictatuurstaten evenmin worden ontbeerd, als de hooggeroemde „Entente Cordiale”. Slechts een verbond der vier Westersche mogendheden zou, gelijk de Britsche premier eenige maanden geleden nog verklaarde, den vrede in Europa voor een heele generatie verzekeren. Voegen wij er aan toe: en Engeland eindelijk de handen vrijgeven voor een nieuwe machtsontplooiing in het Verre Oosten.

Tot zooverre over de jongste gebeurtenissen, welker snel wisselend verloop nog geen verdere gevolgtrekkingen toelaat. De nederlaag te München schijnt aan de Britsche staatslieden een nieuwen koers te wijzen, al is het nog niet duidelijk waarheen de reis gaat. Zal men vóór alles de Romeinsche vriendschap zoeken en, om de „symbolische terugtrekking” van 10.000 zwarthemden, aan FRANCO de rechten van oorlogvoerende toekennen? Beduidt zulks, dat het linksche gouvernement stelselmatig kan worden platgedrukt terwijl de Roode zeevaders, Frankrijk en Rusland, lijdelijk toezien? Zoo ja, wordt Spanje een aanhangsel van Rome of gaat het, naar Duitsch-Italiaansch model, een zelfstandige expansie-politiek voeren? Men zou het laatste zeggen na Franco's „neutraliteitsverklaring” tijdens het jongste Europeesch conflict. Maar in dat geval beteekent de hulp van Italië aan de Witten nog slechts een defensieve manoeuvre en rijst de vraag, wat onder deze dekking door zijn Duce dan wel wordt uitbroed. Trouwens . . . hoe zal de weerslag zijn van een zegevierend Rood-Spanje op de interne ver-

houdingen in Frankrijk en daardoor op zijn buitenlandsche staatkunde, zelfs wanneer MUSSOLINI onder deze omstandigheden zijn verdrag met Engeland trouw blijft? Hoe reageert het Nabije Oosten (Egypte, Turkije, Palestina) op dit alles, nog afgezien van den invloed, die andere spanningsgebieden (Donaulanden, China) op deze streken uitoefenen?

Wij zullen ons daarom van voorspellingen onthouden, hoezeer de militair het historisch onderzoek waardeert naar zijn lessen voor de toekomst! De politiek-strategische situatie in de Middellandsche Zee kan het best worden samengevat in een aantal vraagpunten, welke in de komende jaren een oplossing eischen. De meeste dezer problemen zijn van algemeenen aard; zooals de botsing tusschen de „have's", de staten-bezitters, en de „have nots", de arm-lastige landen. Soortgelijke conflicten als tusschen de burgers van één maatschappij, vindt men in de samenleving der volken terug. De eerste groep omvat alle rijke, koloniale mogendheden, angstvallig om het verworvene te behouden, en daarom in hun *buitenlandsche* politiek conservatief, defensief, passief zelfs. Engeland en Frankrijk behooren er toe, in tegenstelling met Italië, dat wij als hongerige landverhuizersstaat hebben gekwalificeerd, agressief, actief, revolutionnair van aard. Kunnen de kapitalistische Staten zich de weelde van een democratisch bestuur alsnog permitteeren, bij de armen vinden wij een opperste concentratie van kracht, uitgedrukt in den dictatorialen regeeringsvorm, en ten koste van de persoonlijke vrijheden der inwoners.

Als tijdelijk recept was laatstgenoemd systeem voor vele landen aantrekkelijk; we zien het aan de Middellandsche Zee reeds in Turkije, Griekenland, Joegoslavië toegepast. Op de politieke verhoudingen kon deze kwestie van intern beleid moeilijk invloed uitoefenen; de „koning-dictator" ALEXANDER is te midden van zijn Fransche, democratische vrienden vermoord. Anders werd de toestand in landen, die het fascisme tot een sociologische theorie hebben ontwikkeld, sterker, waar het voor velen tot wereldbeschouwing werd. Nooit is in het verleden feller gevochten, dan waar geestelijke antipathieën het economisch conflict hebben gevolgd. Na den strijd van Romeinen en Barbaren, van Christenen en Mohammedanen, van ketters en rechtzinnigen volgde de botsing der *Staatkundige* ideologieën. De Fransche revolutielegers schenen door een nieuw geloof begeesterd; zij droegen groote denkbeelden uit, waaronder weldra het hardste imperialisme verscholen bleek. In de Nieuwe Wereld baseerden de Vereenigde Staten hunne leidende positie op de „heilige" Monroeleer: Amerika voor de Amerikanen. Zij vonden navolging in Japan, dat zijn „Keizerlijken weg" naar wereldheerschappij bewandelt onder een dergelijke, schoonklinkende leuze. En wat belooft het Europa van onze dagen? Mochten hier ooit dictatuur en roode democratie in grooten stijl tegen elkaar optornen, dan kan men op een vuurwerk rekenen, naast welk de „zuiver economische" oorlog van 1914 een humaan schouwspel genoemd wordt.

In dit duistere worstelperk van belangen, deze groeiplaats van niet te schatten oerkrachten, toont de Volkenbond nog altijd zijn lampje van kwijnend idealisme. Hoezeer de collectieve actie, de solidariteitsgedachte, heeft gefaald, het zou onjuist zijn te vergeten, dat het Pact nog steeds een soort band vormt tusschen de groote meerderheid der Middellandsche Zee-staten. Wij hebben reeds elders gezegd, dat de situatie aan deze zee niet los te maken is van de staatkundige schommelingen elders; de machtsverschuivingen in den Stillen Oceaan hebben hun regelrechten weerslag op de constellatie in Europa. Of de Bond daarbij veel invloed uitoefent is geen vraag meer, maar hem (met MUSSOLINI) morsdood verklaren, schijnt wel

wat prematuur. Per slot dekt hij zooveel andere verbintenissen met zijn zegel, als het Locarno verdrag, het statuut van Danzig, de mandaten enz., die alle, direct of indirect, verband houden met de hier behandelde politieke omstandigheden. Een van zijn beste werken, de bescherming van z.g. „nationale minderheden”, vond juist in het Middellandsche Zeegebied ruime gelegenheid tot toepassing. Het begrip der „irredenta” („het onbevrijde”) is van Italiaansch maaksel, maar thans gebruikelijk voor den zucht van alle onderdrukte volken naar onafhankelijkheid of aansluiting bij het eigenlijke moederland. De overwinning der Sudeten-duitschers gaf aan die gevoelens een nieuwen impuls; in Irak, Egypte, Syrië, Transjordanië, Lybië, Tunis, Algiers, Marokko, op Malta, Cyprus en de Dodekanesus eischen steeds luider klinkende stemmen het zelfbeschikkingsrecht op.

Deze vijf: economische en ideologische tegenstellingen, zelfbestemming, invloed van andere politieke krachten, en van den Volkenbond vormen de elementen, waardoor de beschreven situatie steeds nieuwe aspecten vertoont. Wie had voor kort geloofd in de wonderlijke toestanden, waarvan de Straat van Gibraltar nu reeds twee jaar getuige is? De willekeur werd allerwege tot systeem verheven en machtsuitoefening gesteld in de plaats van het internationale recht. Wij leerden den wettelijken staat van zaken voor den feitelijken ruilen; een positie „de jure” werd vruchteloze theorie tegenover een erkenning „de facto”. Groote mogendheden, wachters over de wereldorde, bedreigen elkaar en geven zelfs aan zwakke volken of volksgroepen (Spanje, Mexico) vrij spel, ook tegenover de burgers van neutrale landen. Slechts uit eigen kracht zullen de kleine Staten zich kunnen verweren tegen zulk gevaar, dat meer dan elders schuilt aan de boorden van de Middellandsche Zee.

Zoo komen wij terug op ons uitgangspunt, het belang, dat voor Nederland ligt in een grondige kennis van de machtsverhoudingen in deze streken. Tijdens den wereldoorlog niet meer dan een secundair operatietooneel scheen de Middellandsche Zee na den vrede van Versailles geheel uit den gezichtskring te raken, van wie zich in Holland met strategische vraagstukken bezig hield. Het veld van politieke hoogspanning had zich naar de Pacific verplaatst, niet ver van onze Overzeesche Gewesten, en daarheen verhuisde dan ook alle aandacht van onze maritieme leiding. Men scheen vergeten, dat Nederland zelve nog altijd aan de Noordzee grenst en van het openhouden zijner havens afhankelijk is. Men zag evenzeer voorbij, dat het bestaan onzer koloniën in de eerste plaats berust op de instandhouding van zee- en luchtverbindingen, die beide haar weg zoeken door het Middellandsche Zeegebied.

Maar er is meer. Ook voor een tegenstander, die onze landen (over drie continenten verspreid) zou aanvallen of bedreigen, kan deze oude waterweg een belangrijke ader in zijn verkeersnet beteekenen. Kunnen wij die afsnijden of in elk geval bestoken? Vroeger schudde men het hoofd over zooveel stoutmoedigheid, maar het optreden van de zwakke FRANCO-vloot tegen de grootmacht Rusland heeft menigeen de oogen geopend. Veel hangt dan af van de algemeene constellatie; van de onderlinge betrekkingen der landen, die over deze binnenzee zeggenschap pretendeeren.

Een ding is bij dit alles duidelijk. Onze militaire belangstelling dient zich uit te strekken zoover als onze schepen varen, onze luchtlijnen reiken kunnen, en zich te concentreeren, waar politieke en economische levensvoorwaarden op het spel staan. De les van Straat Gibraltar duurt nog voort. Moge ze begrepen en voor altijd onthouden worden!

HET BATALJON INFANTERIE TE VELDE

DOOR D. A. VAN HILTEN.

Luitenant-Kolonel van den Generalen Staf.

VII. (Vervolg van blz. 408).

HET VOORHOEDE BATALJON BRENGT DE GEVECHTS- AANRAKING TOT STAND.

Het optreden van de voorhoede op korten afstand van den vijand en bij het tot stand brengen van de gevechtsaanraking zijn dusdanige belangrijke gevechtshandelingen, dat ik vermeen goed te doen om hierop wat dieper in te gaan, te meer, daar deze onderwerpen bij onze tactische oefeningen nog al eens stiefmoederlijk worden bedacht.

Vervolg algemeene en bijzondere oorlogstoestand.

Luchtverkenningen hebben vastgesteld, dat achter het scherm, gevormd door de lichte troepen, sterke Roode strijdkrachten zijn opgerukt, die reeds met hunne voorhoeden op verschillende plaatsen de Zuid Willemsvaart in Westelijke richting hebben overschreden. De Blauwe troepen rukken thans sprongsgewijze op naar opvolgende terreingedeelten, waarin onder gunstige omstandigheden tot het gevecht zou kunnen worden overgegaan. De hoofdmachten van de marschgroepen der Blauwe I Divisie hebben den Westrand van de Groote Heide bereikt, beveiligd door hunne voorhoeden aan de Kleine Dommel.

Op bevel van C.-I Div. moeten te 12.30 beide marschgroepen den opmarsch voortzetten.

De opstelling van I-R.J. aan de Kleine Dommel, als voorhoede van de linker marschgroep — Marschgroep B — is als aangegeven op bijgevoegde schets.

C.-I-R.J. ontvangt van zijn marschgroepcommandant onderstaand bevel:
Ex. Nr. 3

Geheim.

Marschgroep B
Nr. 7 B

cp 3 Juni 19 .
12.03

BEVEL.

1. Vijand.

Achter een scherm van Lt.troepen, zijn sterke Roode strijdkrachten opgerukt, de voorhoeden van de Roode troepen hebben de Zuid W.vaart op verschillende plaatsen in Westelijke richting reeds overschreden.

ad c. Het tot stand brengen van de gevechtsaanraking heeft ten doel te voorkomen, dat de hoofdmacht ontijdig tot het gevecht zou worden ontwikkeld en te bevorderen, dat de hoofdmacht veilig en oordeelkundig kan manoeuvreren en, hetzij in haar geheel, hetzij ten deele, kan worden ingezet op de wijze, zooals de commandant zulks wenscht.

De gevechtsaanraking is tot stand gebracht wanneer de voorhoede stuit op een aaneengesloten vuurfront, dat zij niet met eigen kracht en met behulp van de haar rechtstreeks steunende artillerie kan doorbreken — V. Veldd. Dl. I punt 300 — terwijl de voorhoede de ondervonden weerstand ook niet meer door *manoeuvreren*, hetgeen toch de normale wijze is waarop de voorhoede optreedt, kan overwinnen.

De vijand, zijnde Roode Lt.troepen, is door de voorhoede met groote verliezen uit het gehucht Hout verdreven en teruggedrongen tot over de lijn — De Kl. Dommel — welke de voorhoede zonder nader bevel niet mocht overschrijden. Hoewel de Roode Lt.troepen in voeling zijn gebleven met de Blauwe voorhoede, vertegenwoordigen zij niet meer een dusdanige gevechtskracht, dat de Blauwe voorhoede bij het weder voorwaarts gaan hiervan *ernstige* moeilijkheden zal ondervinden.

Het overschrijden van de Kleine Dommel zou nog bezwaren kunnen geven, doch wij weten het reeds C-I-R.J. is er de man niet na om op zien komen te laten spelen, zolang hij zelf nog in staat is als B.C. maatregelen te nemen om de compagnieën bij de uitvoering van hunne taak te helpen en de steeds aanwezige kans om verliezen te lijden te verminderen. De Roode wielrijders hebben reeds eenmaal, bij het gevecht om het gehucht Hout, ondervonden, over welke vuurkracht die Blauwe voorhoede-Commandant beschikt om de oprukkende infanterie te steunen, een duidelijke waarschuwing in den vorm van eenige losbrandingen zal haar uitwerking wel niet missen en voorkomen, dat de overtocht van de Kl. Dommel door den vijand nog te zeer zal worden bemoeilijkt.

Roode infanterie-voorhoeden hebben de Zuid W.vaart reeds op verschillende plaatsen in Westelijke richting overschreden, hetgeen wil zeggen, dat bij het verder voortzetten van den opmarsch de Blauwe voorhoede binnen niet al te langen tijd zal stuiten op sterke vijandelijke afdeelingen.

De beschikbare middelen, waarover de voorhoede-Commandant beschikt, zijn nu 1 E.W. zooals we zagen automatisch onder zijne bevelen is gekomen: drie tirailleur-compagnieën, één eskadron wielrijders, de reg. patr. van R.J., de mitrailleur-compagnie, een sectie 4,7 pag. één sectie mr. van 8 en twee sectiën pioniers ¹⁾.

De 1e comp., het E.W. en de 2e comp. bevinden zich aan en nabij de Kl. Dommel (zie schets).

De 3e comp. bezet het gehucht Hout, de kunstwegen aldaar worden afgesloten door de sectie 4,7 pag.

De mitr.comp. (min de secties uitgegeven aan de tir.comp.) met de sectie mortieren staat in stelling op de hoogten West van Hout.

De reg.patr. van R.J. houdt de B.C. voorloopig te zijner beschikking bij zijn cp.

Overigens kan de voorhoede-Commandant onmiddellijk beschikken over het

¹⁾ Het verder mede voeren van de beladen boerenkarren heeft geen zin, deze worden daarom nu achtergelaten.

vuur van de 1e Batterij van 2 R.A., welke in stelling staat, tot vuren gereed, nabij Genoehuis.

De voorhoede moet oprukken over de geheele breedte van het vak, het voorste echelon moet daarom vrij sterk zijn en minstens uit wel twee tirailleur compn. bestaan, waarvan de vuurkracht nog ware op te voeren door bij elk één sectie zw. mitr. in te deelen c.q. ingedeeld te houden. Mocht na het overschrijden van de Kleine Dommel het contact met de teruggaande Roode Lt.troepen verloren gaan dan moeten de eigen Lt.troepen onverwijld naar voren om de voeling wederom op te nemen, met het voorste echelon zal daarom tevens medegaan het 1 E.W.

Als voorhoede-reserve volgt dan de rest van het bataljon. De M.C. (min twee Sn.) en de sectie mortieren blijft nog even in stelling staan om het voorste echelon bij het overtrekken van de Kl. Dommel z. n. met vuur te kunnen steunen.

1-II-2 R.A. wordt te hulp geroepen om met vuur te steunen op die plaatsen, waar het voorste echelon krachtigen weerstand mocht ondervinden, doch het is niet van belang ontbloot, dat de eigen artillerie zich even laat hooren onmiddellijk vóór het tijdstip, dat de Kl. Dommel zal worden overschreden. Een paar vuurstooten kunnen in dit bijzondere geval al wonderen doen, natuurlijk af te geven op plaatsen, waar de vijand is onderkend en voor de te kiezen overgangspunten op den Oostoever der Kl. Dommel. Hoe zonderling het ook mag schijnen, het is hierbij minder te doen om directe materiele uitwerking dan wel om de Roode Lt.troepen duidelijk aan te toonen, dat het de voorhoede ernst is en weerstand bieden weinig nut zal hebben.

Het terrein van actie wordt doorsneden door de Kl. Dommel, welke het voorste echelon tegelijk op verschillende punten moet overschrijden. Er was wel een brug, gelegen onmiddellijk Oost van Hout, doch deze werd grootendeels reeds door het eigen Art.vuur vernield. De overtocht moet plaats hebben met behulp van geïmproviseerde overzetmiddelen, waarvoor de vóórcompagnieën reeds tijdig het noodige materiaal hebben verzameld en medegevoerd en ook al gebruikten bij de reeds eerder overgetrokken waterlooën.

Deze overtocht blijft even *een moment*, wel zal de B.C. met de hem vrij ruim ter beschikking staande vuurorganen krachtig te hulp komen, doch niettemin moeten de C.Cn in het voorste echelon met eigen middelen de door hen te kiezen overgangspunten veilig stellen, doch dat is een zuivere compagnieszaak en blijft hier onbesproken.

Is de overtocht, die natuurlijk gezien vijand en eigenmiddelen gelukt, een feit geworden, dan levert het verdere terrein in het opmarchgebied voor de voorhoede geene noemenswaardige bezwaren meer op.

Nadat het voorste echelon op den Oostoever van de Kl. Dommel is aangekomen moeten de pioniers onverwijld aan den slag om zorg te dragen, dat de bestaande half vernielde brug wordt hersteld en nog een tweetal overgangen worden gemaakt overeenkomstig reeds vroeger verstrekte bevelen, hier is vooral haast mede, omdat de G.T. van de voorhoede zoo spoedig mogelijk moet kunnen volgen en de 2e batterij van II-2 R.A. in aantocht is, die bij voorkeur in stelling moet komen ongeveer 1 km ten Oosten van de Kl. Dommel.

BEVELEN ENZ. TE GEVEN DOOR DEN VOORHOEDE-COMMANDANT.

Al blijft de mitr. comp. met de sectie mortieren nog een oogenblik in stelling staan, tot dat het voorste echelon vasten voet heeft gekregen op den Oostoever

van de Kl. Dommel, is de formatie, waarin het versterkte I-R.J. als voorhoede verder zal oprukken toch met twee echelons te weten:

Het voorste echelon en de voorhoede-reserve. Men kan de vraag stellen aan welke ondercommandanten de voorhoede-commandant nu bevelen enz. heeft te geven. Voor wat het voorste echelon betreft verwijs ik naar punt 309 van V. Veldd. Dl. I., waar we lezen, dat de commandanten van de eenheden in voorste echelon rechtstreeks staan onder bevel van den voorhoede-commandant.

Met de voorhoede-reserve staan de zaken voor wat de bevelsverhouding betreft echter anders — zie punt 312 V. Veldd. Dl. I — aangezien deze in den regel onder eenhoofdig bevel is gesteld. Het uitzonderingsgeval, dat de voorhoede-reserve moet worden gesplitst is op ons voorbeeld niet van toepassing, zoodat de B.C. zijn bevelen en aanwijzingen heeft te geven aan:

1. De afzonderlijke eenheden van het voorste echelon, zijnde C.-2-I-R.J.; C-1-I-R.J. en C-1 E.W.
2. Commandant voorhoede-reserve, waarvoor C-3-I-R.J. wordt bestemd.

Bovendien ontvangen C.-1-II-2 R.A. en C.-M.C.-I-R.J. elk afzonderlijk vuurodrachten.

De aanwijzingen voor de eenheden van het voorste echelon betreffen het overtrekken van de Kleine Dommel en den verderen opmarsch met opgave van de kompasrichting en de te volgen gedrageregels bij het stuiten op den vijand. Aan de aandachtige lezers om voor zich zelf dit in den gewenschten vorm eens op te schrijven, alsmede de vuurodrachten voor de rechtstreeks-steunende artillerie en voor C-M.C.-I R.J.

Hier onder geef ik alleen slechts het door den voorhoede-Commandant te geven mondeling bevel, bestemd voor den aangewezen commandant van de voorhoede-reserve.

Geheim.

C-voorhoede
Marschgroep B.
No. 7

cp. 3 Juni 19 .
12.20.

BEVEL.

1. Vijand. en Eigen voornemens.

Tegenover de voorhoede bevinden zich momenteel nog slechts zwakke Roode Lt.troepen. Onze opmarsch wordt voortgezet. Te 12.30 gaat het voorste echelon voorwaarts en overschrijdt de Kl. Dommel.

2. Groepeerings van de voorhoede.

Voorste echelon: 2e comp. en 1e comp., elk versterkt met één S.Z.w. mitr., en 1 E.W.

Voorhoede-reserve: Commandant: C-3-I-R.J.

troepen: 3e comp.; M.C. (min twee Sn.) S. 4.7. pag. en één S. mr. van 8.

3. Aanwijzingen voor den C.-Voorhoede-reserve.

As van beweging: Zeggen = Ruitvormige bosch N. van ht. 25.2. = Galgeboom = Berkeindje.

C-Voorhoede-reserve regelt de verplaatsingen van zijn troep, waarbij een afstand van ± 1.000 m tot het voorste echelon dient te worden onderhouden.

De commandant houdt rekening met de mogelijkheid van vuuroverval-lingen door vij-artillerie.

4. **Ik** verplaats mij met mijn co.groep en de reg.pat. tusschen het voorste echelon en de voorhoede-reserve, langs de as: Zeggen = Ruitvormig bosch N. van ht. 25.2 = Galgeboom = Berkeindje.

Mondeling aan:
C-3-I-R.J.

De Majoor,
Voorhoede Commandant

VERLOOP VAN DEN OPMARSCH.

Te 12.30 snellen de 2e en 1e compagnie voorwaarts, elk met drie vóórsectiën, de gereedgelegde drijflichamen, vonders, enz. worden in en over de waterloop geworpen en hiermede bereiken de infanteristen den anderen oever zonder dat de door de inleidende beschieting geïntimideerde Roode Lt.troepen ernstige moeilijkheden bezorgen. De vóórsectiën dringen onmiddellijk door tot aan den rand van de open heideterreinen. Als de compagniereserves en de toegevoegde wapens zijn aangetrokken en inmiddels ook 1 E.W. de overtocht heeft volbracht, rukt het geheele voorste echelon voorwaarts overeenkomstig de ontvangen aanwijzingen en bevelen.

C-Voorh.-reserve instrueert de Cn. der verschillende eenheden onder zijn bevel en laat de voorhoede-reserve voorwaarts gaan in door hem te bevelen formatie, zoodra de aangegeven afstand ten opzichte van het voorste echelon is bereikt.

Afgezien van enkele niet belangrijke schermutselingen met de terugtrekkende Roode Lt.troepen kan de voorhoede aanvankelijk den opmarsch zonder veel moeite vervolgen. De pionniers werken inmiddels met man en macht aan de overgangen over de Kl. Dommel, waarbij de werkzaamheden aan de half vernielde brug Oost van Hout voorrang hebben, o.m. teneinde het aan 2-II-2 R.A. mogelijk te maken in stelling te komen Z.O. van Het Goor, opdat deze batterij de voorhoede zoo noodig kan steunen op het oogenblik, dat de afstand van 1-II-2 R.A., in stelling nabij Genoehuis, te groot zou worden.

De voorhoede stuit op vrij sterken weerstand.

Op een afstand, afwisselend van 400 tot 800 m gekomen van de lijn Galgeboom/Meerloomeer ontvangt het voorste echelon vuur uit de door het struikgewas in die lijn gevormde randen, terwijl tegelijk uit de omgeving van ht. 26.4 bij Galgeboom krachtig vuur van zw. mitr. losbarst. Uit de berichten, welke de C.Cn van het voorste echelon hierover zenden en uit den indruk, die de B.C. zelf krijgt van den toestand, wordt de overtuiging gevestigd, dat de voorhoede stuit op een *aaneengesloten vuurfront*. De voorh.-C. verkeert een oogenblik in de onzekerheid of de gevechtsaanraking hiermede al of niet is bereikt. Gelukkig echter herinnert hij zich tijdig het gevaar, dat schuilt in een te slap optreden van de voorhoede, zooals dit hiervoor is beschreven. Hij realiseert zich bovendien dat stuiten op een aaneengesloten vuurfront op zich zelf nog geenszins behoeft te beteekenen, dat de gevechtsaanraking tot stand is gekomen, aangezien daarvoor ook aan den eisch moet zijn voldaan, dat de ondervonden weerstand niet meer met eigen krachten en met behulp van de rechtstreeks steunende artillerie kan worden doorbroken.

Zuiver gesteld is momenteel de feitelijke toestand, dat het *voorste* echelon met behulp van eigen middelen niet meer verder kan en wij hebben nu na te gaan wat er verder moet gebeuren.

De vijand bevindt zich in het tegenoverliggende hakhout en demonstreert zich met geweervuur en vuur van lichte mitrailleurs. Hoogte 26.4 e.o. is bezet door zw. mitr., die van dit beheerschende punt het geheele vak bestrijken. Voordat er iets verder gebeurt moet het vuur van de vijandelijke zw. mitrs op hoogte 26.4 worden gedoofd, eerst daarna kan er gedacht worden zich te richten tegen den vijand in het hakhout.

De middelen, waarover de B.C. beschikt zijn in de eerste plaats artillerievuur, waarvoor deze vij zw. mitr. op ht. 26.4 een loonend doel vormen.

In de tweede plaats beschikt de voorh.-C over de voorhoede-reserve, waarvan de M.C. (min. twee Sn.) en de sectie mortieren van 8 zeker niet ongebruikt mogen blijven, terwijl hij ook nog één S. 4.7 pag. te zijner beschikking heeft.

Het terrein is voor den aanvaller niet erg gunstig, het is open en wordt van de hoogte 26.4 ingezien en door de daar opgestelde vij. vuurorganen beheerscht. Zoolang de vijand dit punt ongeschokt in handen heeft kan de voorhoede niet verder, terwijl, indien de voorhoede ht. 26.4 e.o. vermeesteren kan dit van belang is met het oog op verdere gevechtshandelingen.

De B.C. besluit een krachtige poging te doen om het aaneengesloten vijandelijke vuurfront te doorbreken en hierbij, na het bovenstaande bij zich zelf te hebben overwogen, de koe bij de horens te vatten door te pogen eerst ht. 26.4 te vermeesteren.

Bevelen en vuuropdrachten te geven door den Voorh.-Commandant.

I. Aan C-2-I-R.J.

De C.C. is van den toestand bij den vijand voor zoover voor hem van belang op de hoogte, het bevel kan dan ook luiden:

Geheim.

C. voorhoede
Marschgroep B.
No. 12

Ex. nr. 2.
cp 3 Juni 19 .
13.45

BEVEL VOOR 2-I-R7.

1. Eigen voornemens.

De voorhoede zal den vij. aanvallen met het doel het vij. vuurfront in de lijn Galgeboom/Meerloomeer te doorbreken en op te ruimen.

2. Opdracht 2-I-R7.

Na een inleidende beschieting van 5 min. door 2-II-2 R.A. en M.C. (min twee Sn.) met de S. mortieren gaat te 14.15 de versterkte 2e comp. uit de thans ingenomen opstelling ten aanval voorwaarts, vermeestert het complex Galgeboom en bezet ht. 26.4 (aanvalsdoel). Hierna beveiligt de comp. zich in O. richting ter hoogte van Mosven.

3. Steun en bescherming van den aanval van 2-I-R.J.

De aanval van de 2e comp. wordt gesteund en beschermd:

- a. door 2-II-2 R.A., in stelling Z.O. van Het Goor;
- b. door M.C.-I-R.J. (min twee Sn.) met de S. mortieren, in stelling in vt 29—54 N. van het ruitvormige bosch;
- c. door 1 E.W. en 1-I-R.J., die door verhoogde vuuractie den vij. in den houtrand tegenover hun opstelling moeten binden.

4. Samenwerking tusschen inf. en steunend art. in M.C.

Vuur verleggen sein Serie rood.

Vuur herhalen sein Serie wit.

	Aan				De Majoor, Voorhoede Commandant
C-2-I-R.J.	ex. nr. 2			} Uittreksel } } ter uitvoering } } ter kennisneming.	
C-1 E.W.	" " 3				
C-1-I-R.J.	" " 4				
C-M.C.-I-R.J.	" " 5				
C-2-II-2 R.A.	" " 6				

II. Voor C.-1-I-R.J. en 1 E.W.**Geheim.**

C-Voorhoede
Marschgroep B.
No. 13.

cp. 3 Juni 19 .
14.00

BEVEL.

1. **1 E.W. en 1-I-RJ** gaan, zoodra de 2 comp. ht. 26.4 heeft bezet, op mijn nader bevel voorwaarts en werpen den vij. uit het tegen over haar liggende struikgewas (aanvaldoel).

2. Vuursteun.

- a. door 2-II-2 R.A. met vuur op vijand's voorste lijn tot sein vuur verleggen, daarna vuur op 's Heerenven e.o.
- b. door 2-I-R.J. met de S. zw. mitr. in stelling op ht. 26.4 flankerend voor het front van de aanvallende troepen.

3. Samenwerking met de Artillerie.

Vuur verleggen sein Serie rood.

Vuur herhalen sein Serie wit.

	Aan				De Majoor, Voorhoede Commandant
C-1 E.W.	ex. nr. 2			} ter uitvoering } } ter kennisneming.	
C-1-I-R.J.	" " 3				
C-2-I-R.J.	" " 4				
C-2-II-2 R.A.	" " 5				

Vuuropdrachten.

a. aan de rechtstreeks steunende artillerie.

De afdeeling verplaatst zich bij den opmarsch in batterij-echelons, steeds staat minstens één batterij gereed om de voorhoede onmiddellijk te steunen, terwijl de afdeulingscommandant zich bij den voorh.-commandant bevindt — schets 5 Gev. Handl. Dl. II — C-II-2 R.A. volgt dus voor zijn persoon het gebeuren bij de voorhoede van zeer nabij. Voor zoo veel mogelijk krijgt hij een afdruk van de aan de C.Cn uitgaande bevelen en overigens wordt hij wel mondeling ingelicht.

- De vuuropdrachten gaan dus van den voorh.-C. rechtstreeks aan den afd.-C., die daarna onmiddellijk bevelen geeft aan de er bij betrokken batterij.
- b. Aan M.C.-I-R.J. (min twee Sn.) met S.mortieren.

De compagnie marcheert onder de bevelen van C-voorhoede-reserve, daarom geeft de voorh.C. eerst mondeling bevel aan de C-voorh.-reserve tot het in stelling doen komen van de comp. N. van het ruitvormige bosch in vt. 29—54). De C-M.C. krijgt als dan voor zoo veel noodig en *mogelijk* afschrift van de bevelen, bestemd voor de Cn. tir. compn., vaak zal de gang van zaken echter zijn, dat hij hiervan slechts een beknopt uittreksel krijgt met de speciale vuuropdracht.

DE GEVECHTSAANRAKING KOMT TOT STAND.

Dank zij de krachtige vuursteun gelukt het aan 2-I-R.J. om het complex Galgeboom binnen te dringen, de C.C. brengt zijn sectie zw. mitr. onverwijd in stelling op ht. 26.4 en neemt verder alle maatregelen om zich het bezit van het veroverde complex te verzekeren. Als kort daarop op bevel van den B.C. I E.W. en 1-I-R.J. voorwaarts rukken wacht de vijand — nu het sleutel-punt van zijn opstelling, ht. 26.4 is gevallen — dezen aanval niet meer af en trekt haastig terug. Het blijkt slechts een vooruitgeschoven vij. scherm geweest te zijn, waartegen het voorste echelon was aangelopen.

De voorhoede-Commandant is voldaan, doch zorgt er onmiddellijk voor, dat op dit succes geen verslapping intreedt. De voorhoede moet vooruit, steeds den vijand opduwende. De richtlijnen hierbij zijn de voeling met den terugtrekkenden vijand onderhouden en zich het bezit van het juist vermeersterde, zoo veel gunstiger terreingedeelte te verzekeren.

Het voorste echelon krijgt opdracht den opmarsch weder over de geheele breedte van het vak voort te zetten en de voorh.-reserve om onverwijd het complex Galgeboom te bezetten.

Het voorste echelon wordt bij het verder voorwaarts gaan nu echter weldra bemoeilijkt door vij. art.vuur en kan daardoor slechts langzaam terrein winnen. De lijn ht. 23.7—Moorselsche Hoeven—Bulsberg—Overakker blijkt door den vijand bezet, het naderende voorste echelon van de voorhoede stuit veral op krachtig vuur en een poging van 2-I-R.J. om het bosch Zuid v. Moorsel te bereiken wordt door vuur van zware inf.wapenen en art.vuur belet. De voorhoede komt met zijn voorste echelon tegenover bedoelde lijn wederom tot staan. Een hernieuwde poging thans met behulp van de rechtstreeks steunende artillerie en de beschikbare zware inf.wapens om het meer genoemde bosch te bereiken, gelukt evenmin, terwijl 1-I-R.J. in het N. gedeelte van het vak Z. van Bulsberg nu ook vast loopt.

De voorh.-C. heeft thans de overtuiging, dat hij zijn taak heeft volbracht en de gevechtaanraking tot stand is gekomen; hem rest nu nog:

1. Bericht te zenden aan den marschgroep C.

Een aaneengesloten vuurfront te vormen, waarachter de hoofdmacht veilig kan manoeuvreeren (V. Veldd. Dl. I pt 300 en Gev. Handl. Dl. II, pt 322)

MOTORISATIE DER DIVISIE- ARTILLERIE THANS NOCH NOOD- ZAKELIJK NOCH GEWENSCHT

DOOR J. H. COUZY

Kapitein der veldartillerie.

In de Mei- en Juni-afleveringen van dit jaar heeft de kapitein Ir. P. H. VAN DER TRAPPEN zijn denkbeelden uiteengezet omtrent de noodzaak tot motorisatie der divisie-artillerie, waarbij hij zich opnieuw heeft doen kennen als een zeer overtuigend voorstander van die motorisatie.

Zooals in de geheele maatschappij is ook in de weermacht de motor terecht een zeer belangrijke plaats gaan innemen, terwijl die motorisatie op verschillend gebied groote voordeelen heeft medegebracht. Het betoog van den schrijver geeft echter een zeer eenzijdige opsomming van de nadeelen, z. i. verbonden aan paardentraction voor de divisie-artillerie, terwijl daarbij wordt volstaan met eenvoudigweg mede te deelen, dat motortraction beter is. De overwegende bezwaren, thans nog verbonden aan een dergelijke motorisatie, worden geheel buiten beschouwing gelaten.

In verband hiermede komt het mij niet ondienstig voor verschillende door den schrijver aangevoerde argumenten nader te toetsen, alsmede enkele van vorenbedoelde bezwaren in het licht te stellen.

Voorop dient te worden gesteld, dat een gedeeltelijke of geheele motorisatie der divisie-artillerie in de ons omringende rijken — welke laatste trouwens nog geenszins een feit is — niet medebrengt dat zulks ook voor ons land noodzakelijk is. Bij een dergelijke motorisatie in het buitenland spelen verschillende motieven, welke voor onze verhoudingen slechts een zeer betrekkelijke waarde hebben, een dikwijls overwegende rol. De uitspraak van den Zwitserschen overste FRICK „we moeten naar het buitenland zien om te weten hoe wij het niet moeten doen” geldt op velerlei gebied ook voor ons land.

Daarnaast wekt het betoog van den schrijver sterk den indruk, dat de bezwaren, welke aan de paardentraction worden toegeschreven, hoofdzakelijk zijn gegrond op ervaringen met de 12 of 15 hw, vuurmonden welke naar hun aard, in het bijzonder de laatste, eigenlijk niet in de divisie-artillerie thuisbehooren, en daaruit dan ook eerlang zullen verdwijnen.

Tenslotte zij er op gewezen, dat tot nu toe de beschikbare opleidingstijd veel te kort was om geoefende stukrijders te vormen, als gevolg waarvan bezwaarlijk van een goed geoefende veldartillerie kon worden gesproken. Niet het kunnen der paarden was onvoldoende, doch de geoefendheid van den man. Uit dien hoofde kan van een zuivere vergelijking tusschen het vermogen der veld- en dat der motorartillerie geen sprake zijn. Een veroordeeling van het systeem van traction, op grond van een onvoldoende geoefendheid van den man tengevolge van een te korten opleidingstijd, is niet juist. Door de voorgenomen

invoering van een opleidingstijd van een jaar kan die geoefendheid thans een belangrijke verbetering ondergaan.

Thans volge een nadere beschouwing van enkele door kapitein VAN DER TRAPPEN ontwikkelde argumenten.

Strategische beweegbaarheid.

De D.A. moet de divisie onder alle omstandigheden kunnen volgen, zolang dat onderdeel zich met eigen middelen verplaatst. Het is dus noodzakelijk, dat de artillerie, behoorende tot een gemotoriseerde groote eenheid, van motortractie is voorzien. Om echter motorisatie van de D.A. te eischen, omdat daardoor bij het vervoer van de divisie per spoortrein besparing aan treinstellen wordt verkregen, gaat mij te ver. Op dezelfde gronden zou men dan ook voor de andere onderdeelen der divisie motorisatie moeten eischen.

Hoewel het kan voorkomen, zal een verplaatsing van groote, niet gemotoriseerde, eenheden per auto in ons land tot de uitzonderingen blijven behooren. Bovendien zal in een dergelijk geval de D.A. zich veelal in denzelfden tijd, welken het vervoer vraagt, langs den weg kunnen verplaatsen. Een eenvoudig voorbeeld moge zulks verduidelijken.

De divisie moet over een afstand van 40 km worden verplaatst en heeft daarvoor de beschikking over vier autocomp., hetgeen in onze verhoudingen niet te weinig is. Alsdan zal het vervoer der infanterie de volgende tijden vragen.

Inladen vier bataljons (één per autocomp.)	1/2 à 1 uur
Rijtijd.	2 „
Uitladen vier bataljons	1/2 „
Terugrijden	1 1/2 „
Inladen vier bataljons	1/2 à 1 „
Rijtijd.	2 „
Uitladen vier bataljons	1/2 „
Totaal.	8 „

In 8 uur zijn dan acht van de negen bataljons overgebracht. Den marsch van 40 km volbrengt de D.A. in 6 à 7 uur.

Ten behoeve van de strategische beweegbaarheid is naar mijn meening de motorisatie der D.A. dan ook niet noodzakelijk.

Tactische beweegbaarheid.

Telkenmale zegt de schrijver, dat de motor door zijn kracht en snelheid de meerdere is van het paard, terwijl met eenvoudige trekkers zou kunnen worden volstaan. Echter worden de eischen, waaraan die trekkers moeten voldoen geheel onbesproken gelaten.

Zoo stelt schrijver den eisch, dat de gemotoriseerde D.A. in een gemengde colonne moet kunnen marcheeren, dus met een snelheid van 4 km per uur. Hiervoor moet het trekkmaterieel dus geschikt zijn.

Evenals onder de menschen zal een luchtbombardement schrik verspreiden onder de paarden. Indien echter eenige paarden buiten gevecht worden gesteld kan met verminderde bespanningen worden doorgemarcheerd. Raakt een motor onklaar dan is de tractie van een vuurmond geheel uitgeschakeld.

De naderingsmarsch vangt aan op ± 15 km van den vijand. De door schrijver bedoelde verhoogde krachtsinspanning der paarden vindt dus plaats over een beperkten afstand, zoodat zij deze gemakkelijk zullen kunnen volhouden.

De voorwaartsche stellingverandering der D.A. zal dikwijls geschieden onder

het vijandelijk vuur. Hoewel de motor minder kwetsbaar is dan het paard, geldt hiervoor hetzelfde als reeds tevoren bij het luchtbombardement werd opgemerkt.

In het algemeen wordt bij den aanval op 's-vijands hws de D.A. eerst naar voren verplaatst wanneer die hws is veroverd. Die verplaatsing zal snel moeten geschieden. Aangezien bij motortractie de trekkers ook niet in de onmiddellijke nabijheid van de batterijen staan, speelt de door schrijver gewraakte afstand van 500 m, tusschen de voorwagens en de batterij, bij de verplaatsing geen rol. Hoewel de motor sneller is dan het paard, zal het gevechtveld meestal in een zoodanigen toestand verkeeren, dat de motor zich hierover niet snel zal kunnen verplaatsen. Zelfs zal in vele gevallen een verplaatsing met motortractie niet mogelijk zijn. Daarentegen kan D.A. met paardentraction de meeste terreinen doorschrijven.

Bij de vervolging zal de D.A. niet sneller behoeven te zijn dan de infanterie, die de vervolging uitvoert. Worden hiervoor gemotoriseerde onderdeelen bestemd, dan beschikken zij uiteraard over gemotoriseerde artillerie.

De beschouwing van schrijver over de verdediging doet duidelijk uitkomen, dat hij zich voornamelijk heeft gebaseerd op 12 en 15 hw.

De terugtocht eischt een goede voorbereiding en een zorgvuldige geheimhouding, teneinde deze zoo lang mogelijk voor den vijand verborgen te houden. Het gebruik van paarden waarborgt de daarbij noodige stilte, dat van motoren niet. Dit geldt trouwens mede voor elke nachtelijke stellingname of stellingverandering.

De snelheid van den terugtocht wordt bepaald door de snelheid van de infanterie. Aangezien de D.A. in stelling staat achter de infanterie, eerder hare stellingen verlaat en bovendien sneller is dan die infanterie, is het onnoodig haar snelheid te verhoogen door de invoering van motortractie. Voor de bij het scherm achter te laten stukken zou motortractie uiteraard voordeelen kunnen bieden.

Bij het verdragend gevecht liggen de achtereenvolgens te bezetten stellingen gemiddeld op zoodanige afstanden, dat de D.A. deze in ongeveer 1½ uur kan afleggen. Uiteraard is de stellingname in de volgende stelling grondig voorbereid. Voordat bij den vijand, die zich voor den aanval op de voorste stelling gereedstelt, is bemerkt dat deze stelling wordt ontruimd, nieuwe bevelen zijn gegeven en zich de hergroepering voor den verderen opmarsch heeft voltrokken, welke handelingen veel tijd vereischen, heeft de D.A. ruimschoots de gelegenheid gehad om haar stellingverandering uit te voeren en haar taak in de volgende stelling aan te vangen.

Het opleidingsvraagstuk.

Hierbij stelt de schrijver zich op het — gelukkig verlaten — standpunt, dat den man in den kortst mogelijken tijd de hoogst noodzakelijke technische kennis moet worden bijgebracht, waardoor de eerste-oefeningstijd zoo kort mogelijk kan worden gehouden.

Hierbij wordt volkomen uit het oog verloren, dat de eerste-oefeningstijd zoo lang moet zijn, dat de mogelijkheid wordt geboden:

- 1e. de man tot soldaat, in den meest uitgebreiden zin van het woord, te vormen;
- 2e. de man de benoodigde militair-technische bekwaamheden bij te brengen in zoodanige mate, dat deze met behulp van enkele korte herhalings-oefeningen nog tientallen jaren worden behouden.

De door schrijver vermelde aantallen lesuren enz. hebben dan ook een betrekkelijke waarde, aangezien de vorming der geestelijke eigenschappen van den soldaat niet in de lesuren is uit te drukken. Uitsluitend het verkrijgen van technische bekwaamheden kan in tableaux worden vastgelegd.

Uitvoerig vermeldt schrijver de eischen waaraan het onderwijs voor stukrijders moet voldoen, om daardoor te doen uitkomen hoe veelomvattend dat onderwijs is. Op het onderwijs noodig voor de vorming van goed geoefende trekker-chauffeurs wordt echter niet ingegaan. Hoewel goed stukrijden zeker niet eenvoudig is, zij opgemerkt, dat de meer of minder lange omschrijving van een handeling of verrichting in de reglementen of voorschriften niet inhoudt, dat die handeling of verrichting moeilijk of gemakkelijk is. De verschillende oefeningen bij de stukrijderschool gaan geleidelijk in elkander over en kunnen somtijds ook worden gecombineerd.

Voor een goede stukrijdersopleiding stelt schrijver als eisch, dat dagelijks 6 deskundige instructeurs per batterij aanwezig zijn. Doch voor de opleiding van chauffeurs is een evengroot aantal noodig, aangezien schrijver met 6 motorvoertuigen wenscht uit te rukken, terwijl deze instructeurs eveneens voor hun opleidingstaak moeten zijn berekend. De bezwaren voor wacht- en weekdienst tellen voor beide soorten onderdeelen in dezelfde mate.

Het door schrijver aangehaalde voordeel, dat de chauffeur tot kanonnier kan worden opgeleid, wordt overtroffen door de voordeelen der weder in te voeren eenheidsopleiding bij de bereden artillerie.

Bovendien is de rijkunstige opleiding van groote moreele beteekenis. De opleiding tot bereden artillierist, waarbij met levende wezens wordt gearbeid, biedt den man grooter afwisseling en geeft hem meer voldoening dan het uitsluitend verrichten van mechanische handgrepen, welke eentonig worden en daardoor spoedig vervelen.

De voortschrijding der techniek, ook in het leger, waardoor vele handelingen automatisch moeten worden verricht, maakt het aankweken en onderhouden van de onmisbare goede militaire eigenschappen toch al niet gemakkelijker.

Het personeelsvraagstuk.

De door schrijver gegeven organisatie voor een motorbatterij is wel erg summier. De thans bestaande motorbatterijen van 7 veld tellen elk nog 14 voertuigen en 21 chauffeurs, alsmede 10 motorrijwielen. Een eenigszins ander beeld dan schrijver ons voorzet. Zoo zal de motorbatterij over verbindingspersoneel moeten beschikken, alsmede over vervoermiddelen voor dat personeel, terwijl een keukenvoertuig niet kan worden gemist.

De door schrijver getrokken vergelijking tusschen een paarden- en een motorbatterij berust dus niet op een juiste basis.

Voorts zij er de aandacht op gevestigd, dat voor gemotoriseerde D.A. de verkenningen een groote moeilijkheid vormen. Kan de motor in de onmiddellijke nabijheid van het stellingterrein komen, dan zal toch de verkenning uitsluitend te voet moeten plaats vinden, hetgeen niet alleen veel tijd vordert, doch waarbij men bovendien elk overzicht over het beschikbare terrein mist. Voor een goede verkenning ten behoeve van de D.A. zijn paarden onmisbaar. In Amerika heeft men daarom ook bij de gemotoriseerde D.A. de staven bereden gelaten. De paarden worden bij vervoeren over grooten afstand in paardenauto's medegevoerd en in de nabijheid van het aangewezen stellingterrein uitgeladen, waarna de stellingverkenning te paard kan aanvangen.

Het economisch vraagstuk.

Hier spreekt weder duidelijk „l'art de grouper les chiffres". Zonder in te gaan op de details der uitgevoerde berekeningen, aangezien hierdoor dit artikelje noodeloos uitgebreid zou worden, zij vermeld, dat geen enkele batterij 65 paarden telt, terwijl alle getallen voor de paardenbatterij — in tegenstelling tot de getallen gegeven voor de motorbatterij — naar boven zijn afgerond. Aangezien de onberedenen 11 maanden dienen, moeten o.m. de onderhoudskosten voor chauffeurs op het dubbele worden gesteld, terwijl reeds het personeelsvraagstuk heeft doen zien, dat een aantal van 12 chauffeurs te gering is.

Niet alleen het lesmaterieel, doch ook het andere motormaterieel zal wegens slijtage en veroudering moeten worden afgeschreven, terwijl niet met eenvoudige trekkers kan worden volstaan. Integendeel zal het trekkermaterieel aan hoge eischen moeten voldoen om de D.A. in staat te stellen haar taak naar behooren te kunnen vervullen.

Van besparing zal geen sprake zijn. Reeds is gebleken, dat de exploitatie en het op peil houden van gemotoriseerde onderdeelen duurder is dan van onderdeelen met paardentractie.

De overwegende bezwaren tegen een huidige motorisatie.

De overwegende bezwaren tegen een algeheele motorisatie der D.A., welke ook in het buitenland worden ondervonden en erkend, worden door schrijver volkomen buiten beschouwing gelaten.

Het zijn:

- 1e. het nog ontbreken van een goede terreintrekker geschikt voor de D.A.
- 2e. de voorziening in de benodigde trekkers bij mobilisatie.
- 3e. de voorziening in brand- en bedrijfsstoffen.

Ad 1e. Hoewel in de laatste jaren veel op het gebied van terreintrekkers is aangeboden, is nog geen trekker geconstrueerd, welke in staat is de D.A. door alle mogelijke terreinen met voldoende bedrijfszekerheid te verplaatsen. De proeven, welke allerwege op dit gebied worden gehouden, hebben nog niet tot een afdoende oplossing geleid.

Ad. 2e. Deze voorziening, welke tot de mobilisatie-voorbereiding behoort, zal hieronder bij het mobilisatievraagstuk worden besproken.

Ad. 3e. Voor de voorziening in de noodige brand- en bedrijfsstoffen is ons land geheel van den invoer afhankelijk. Wel zijn maatregelen getroffen om bij stagnatie van dien invoer over voorraden te kunnen beschikken, maar het is de vraag of hiermede zelfs kan worden bereikt, dat de voorziening in die stoffen voor de thans reeds gemotoriseerde onderdeelen voldoende is gewaarborgd. Doorvoering van een algeheele motorisatie der D.A. zal de voorziening in de benodigde bedrijfsstoffen belangrijk verzwaren, waarbij de kans, dat de D.A. door het komen ontbreken van die stoffen tot onbewegelijkheid wordt gedoemd, zeer groot is. Een vervanging der brandstof door „ersatzstoffen" is hier te lande nog niet mogelijk.

Hoewel de voedselvoorziening der paarden ook moeilijkheden zal medebrengen, zijn deze niet zoo onoverkomenlijk. Een paard kan desnoods tijdelijk met minder voedsel volstaan, zonder tot onbewegelijkheid te worden veroordeeld, terwijl de vervanging van de normale voeding door een van andere samenstelling altijd mogelijk blijft. Ondanks de zeer groote bezwaren, welke Duitsland op dat gebied in den wereldoorlog heeft ondervonden, is men er daar toch in geslaagd een voldoende aantal paarden op de been te houden.

Het mobilisatievraagstuk.

Ten aanzien van de bezwaren van schrijver tegen paardentractie uit een oogpunt van mobilisatie, zij met het volgende volstaan.

Het berijden van gevorderde paarden zal uiteraard moeilijkheden medebrengen. Het eenige middel hiertegen is het verbeteren van de geoefendheid der ruiters. In de mobilisatie bleek, dat de stukrijders van de oudste lichteningen, die de beste opleiding hadden genoten, de minste moeilijkheden ondervonden. De door schrijver aangehaalde proefneming vormt een minder goede basis, aangezien de gebezigde stukrijders als onvoldoende geoefend moeten worden aangemerkt.

Dit leidt onmiddellijk naar de opmerkingen van schrijver over de ongeoeffendheid van het personeel der herhalingslichting. Deze onvoldoende geoefendheid wordt algemeen erkend, doch zooals reeds eerder werd opgemerkt eischt dit verbetering van de opleiding van den man, welke ook te verwezenlijken is. Het vormt echter geen reden om tot motorisering over te gaan.

Zelfs door de getallen aan benoodigde trekkers zoo klein mogelijk te nemen — zelfs veel te klein, want er zullen vele reservetrekkeren aanwezig moeten zijn, terwijl commando-, bevels- en verbindingsmiddelenwagens en munitiewagens niet van meet aan als vuurmondtrekker mogen worden gerekend — ontkomt schrijver niet aan de noodzaak om tot vordering over te gaan. Hoewel de bruikbaarheid van verschillende gevorderde paarden nog wel eens te wenschen zal overlaten, zijn paarden tenminste in voldoende mate aanwezig. Afscheiden van het feit, dat de verandering van gevorderde 4-wielige vrachtwagens in 6-wielers niet zoo eenvoudig is als de kapitein VAN DER TRAPPEN aangeeft, moet de constructie van een alleszins bruikbare trekker voor D.A. nog tot oplossing worden gebracht. Bij de invoering van een zoodanige trekker zal het de vraag zijn of deze in de burgermaatschappij toepassing zal vinden, zoodat vordering twijfelachtig, zoo niet uitgesloten zal zijn. In dat geval moeten dus alle benoodigde trekkers voor de D.A. reeds in vreedetijd aanwezig zijn, hetgeen een zeer groote uitgave zal vorderen, terwijl een groot gedeelte van het materieel in vreedetijd niet voor gebruik noodig is. Bovendien zal de voortschrijding der techniek periodieke vervanging ook van het opgelegde materieel noodzakelijk maken.

Het invoeren van een premiestelsel voor het fabriceren van trekkers, te gebruiken in de burgermaatschappij, doch tevens geschikt voor het leger, zal — mede gezien de ervaringen in dien zin op ander gebied — voor ons land weinig effect sorteerden. De industrie en gebruiker zien voor alles naar de commercieele mogelijkheden en belangen.

De munitie zal onder alle omstandigheden ter onmiddellijke beschikking van de batterij moeten zijn. Kiest men voor het medevoeren der munitie caissons, dan zal de tractie van die caissons dezelfde moeten zijn als die der vuurmonden. Geeft men de voorkeur aan munitieauto's dan zullen deze aan dezelfde eischen van terreinvaardigheid moeten voldoen als de vuurmond-trekkers.

Een gelijktijdige doorvoering van een algeheele motorisatie der D.A. zal, door den opbouw van ons oorlogsleger uit een groot aantal lichteningen, niet mogelijk zijn. Bij een eventueele motorisatie zal een zoodanige vorm moeten worden gekozen, dat een snelle mobilisatie verzekerd blijft.

Slot.

Het vorenstaande pretendeert in geen deele een studie te zijn over het vraagstuk van de motoriseering der D.A. Dit lag ook niet in de bedoeling. Hoewel ook naar mijn meening aan een motoriseering der D.A. verschillende voordeelen zijn verbonden, zoodat deze in de toekomst niet zal zijn te ontgaan, zijn verschillende van de daarvoor door kapitein VAN DER TRAPPEN aangevoerde argumenten zoo aanvechtbaar, dat deze niet onweersproken mochten blijven.

Daarnaast zal eerst tot motoriseering kunnen worden overgegaan, wanneer de bezwaren genoemd op blz. 461 tot oplossing zullen zijn gebracht. In dat geval zullen verschillende van de in schrijvers conclusie opgesomde voordeelen fictief blijken te zijn.

NIEUWE UITGAVEN

Europa mobiliseert, door LIDDELL HART. Geautoriseerde vertaling uit het Engelsch door Spectator van „Europe in Arms”. Uitgeverij Contact, Amsterdam, Serie Nieuw Europa.

Europe in Arms werd reeds besproken in de Militaire Spectator No. 2 van Februari 1938. Aan de vertaling is een nieuw hoofdstuk toegevoegd, „Lessen uit Spanje”, dat zeer wel past in de reeks.

De vertaler is blijkbaar volkomen onbekend met de Nederlandsche militaire terminologie. Waarom heeft de uitgever niet een officier gezocht voor de vertaling?

In het hoofdstuk over den Spaanschen burgeroorlog hamert LIDDELL HART steeds maar door op hetzelfde voorbeeld: zoo volledig mogelijke mechaniseering der strijdkrachten, + zoo min mogelijk aanvallen en een elastische verdediging. De „gewone” infanterie acht hij nauwelijks een opmerking waardig en hij concentreert zijn volle aandacht op vechtwagens (de „vertaler” spreekt steeds van tanks), vliegtuigen en artillerie.

Het overwicht der Nationalisten op de regeeringstroepen wordt o.m. toegeschreven aan overmacht aan artillerie: in den strijd tegen de Basken 200 kanonnen op een front van 2,5 km! Deze vuurconcentratie werd aangevuld door: „het over een groote verspreiding werkende luchtbombardement”. Voor de pantserafweerkannonnen blijken buitenlandsche waarnemers één vuurmond per 150 m. noodig te achten.

De ervaring met vechtwagens opgedaan kan LIDDELL HART blijkbaar zeer slecht bevredigen, wegens onvoldoende pantsering (20 mm) en onvoldoende vermogen tot het overwinnen van hindernissen. De luchtdoelartillerie van FRANCO, Deutsche kanonnen met Duitsch personeel, werkte meer preventief dan „doeltreffend”.

Wat het treffen van landdoelen door de luchtmacht aangaat vinden wij hier conclusies die o.i. slechts met de grootste voorzichtigheid aanvaard mogen worden. Datpogingen om bruggen te vernielen of individueele batterijen buiten gevecht te stellen in Spanje faalden, dat de trefzekerheid uit vliegtuigen daalde met het grooter worden van de snelheid, is voor ons nog geen „les” uit dezen oorlog. Wel merkwaardig is het, dat LIDDELL HART in dit hoofdstuk zinspeelt op een nieuw superieur technisch middel, dat vooral aan een zwak militair land zeer ten goede kan komen en dat „een mogendheid, die op grond van zijn eigen berekenbare militaire kracht, geneigd is het met een oorlog te wagen, zal afschrikken”.

Schrijvers conclusie, dat in het algemeen de oorlog in Spanje vreedzame volken meer aan — dan ontmoediging verschaft, achten wij zeer voorbarig. P.

„Het opperbevel te land en ter zee, in en buiten Europa”, een militair-staatsrechtelijke studie over ministerieele verantwoordelijkheid door Prof. Mr. J. A. Eigeman. Uitgave *Nijgh & Van Ditmar. N.V. Rotterdam.*

„De mobilisatie-vrijstellingen”, door E. H. SCHMIDT. Uitgave *N. Samsom N.V. Alphen a.d. Rijn.* Prijs f 0.90.

UIT DE VAKPERS

GEZICHTSVELD VAN HET GASMASKER

In het Indisch Militair Tijdschrift bespreekt de gasspecialist van het K.N. I.L., de off. v. gez. VISSER het onderwerp: „Over de grootte van het gezichtsveld, van het blikveld en over het richten tijdens het dragen in beschermingsstelling van het gasmasker”.

Het artikel geeft allereerst een beschrijving van hetgeen we onder het gezichtsveld hebben te verstaan. Het is het gebied, dat een stilstaand oog kan overzien, d.w.z. het gebied waarbinnen een voorwerp zichtbaar is door het perifere of indirecte zien, terwijl het oog steeds hetzelfde punt fixeert. Dit indirecte zien wekt de aandacht van den mensch voor voorwerpen in zijn omgeving op en maakt het mogelijk, dat de mensch zich in de ruimte voortbeweegt zonder tegen hindernissen aan te stooten. Hoemeer het gezichtsveld beperkt is des te moeilijker beweegt de mensch zich voort. Dreigende gevaren neemt hij veel later waar dan normale personen.

Bij het zien door de oogglazen van een gasmasker wordt het gezichtsveld als regel concentrisch beperkt. Algemeen wordt dan ook aangenomen, dat door de hierdoor veroorzaakte bemoeilijking van beweging enz. de gevechtswaarde van de troep aanmerkelijk vermindert en zelfs bij geoefend personeel wordt geschat op 25 %. De bruikbaarheid van een gasmasker wordt dan ook mede bepaald door de grootte van het gezichtsveld. Schr. bespreekt de verschillende methoden waarmee het gezichtsveld kan worden bepaald en geeft teekeningen waaruit de invloed hierop van verschillende maskers blijkt.

Vervolgens wordt het blikveld besproken. Hieronder verstaat men het gebied, dat men door middel van de oogbewegingen scherp kan zien, terwijl men het hoofd stil houdt. Beperking van het blikveld zal de gevechtswaarde van den man sterker verminderen dan een beperking van het gezichtsveld. Schr. bespreekt de bepaling van het blikveld, dat normaal naar boven, naar buiten en naar binnen

ongeveer 45 graden en naar beneden ongeveer 60 graden groot is. Bij alle proefpersonen valt bij het dragen van het gasmasker een sterke beperking van het blikveld waar te nemen, vooral duidelijk in het onderste en bovenste nasale quadrant. In vele gevallen bedraagt de uitgebreidheid aan de bovenste nasale zijde nog niet de helft van het normale blikveld.

Schr. bespreekt dan het richten met geweer en karabijn. Uit proeven bleek, dat tijdens het richten onder normale omstandigheden wordt gebruik gemaakt van een perifeer gedeelte van het bovenste nasale quadrant van het blikveld. Ook de schutters zelve meenen, dat zij richten met een gedeelte van het blikveld, dat wordt begrensd door den hoek tusschen wenkbrauwen en neusrug.

Wordt het gasmasker in beschermingsstelling gedragen dan zijn de uitkomsten, die bij het schieten verkregen worden veel minder dan normaal. Het richten uit de normale houding is niet mogelijk. Wel kan dit worden bereikt door het aannemen van een abnormalen gekunstelden stand, waarbij men bovendien de kans loopt op het ontstaan van gaslekken. Het richten blijkt te geschieden met gebruik van het perifere gedeelte van het bovenste nasale quadrant van het rechteroogglas, het overige deel van het glas is daarbij van geen betekenis.

De schutter tracht het gelaatstuk naar links boven te duwen, waardoor een verschuiving van het blikveld naar boven en nasaal plaats heeft, doch waardoor tevens gaslekken optreden. De stand van het oogglas moet dan ook als zeer ongunstig voor het richten worden beschouwd.

De genoemde bezwaren zijn bij moderne legermaskers van verschillende herkomst vastgesteld en overtreffen in vele gevallen de bezwaren van het masker van het K.N.I.L. Er zijn echter ook betere gelaatstukken. Bij de constructie van een nieuw gelaatstuk dient met het bovenstaande rekening gehouden te worden.

Het besprokene wordt door teekeningen en vele foto's toegelicht.

DE INVLOED VAN HET LUCHTWAPEN OP LANDINGEN.

De verdediging van de kust vormt, zowel voor het Rijk in Europa als voor de gebiedsdeelen overzee, een bij uitstek belangrijke aangelegenheid. De voorbereiding op deze taak eischt grondige bekendheid met het onderwerp „landingen”. Aan de bestudering hiervan wordt op onze H.K.S. dan ook steeds de noodige aandacht besteed, waarbij sedert 1935 gebruik kan worden gemaakt van de uitnemende, bij de Landsdrukkerij uitgegeven, studie „Landingen” van den toenmaligen Kapitein der mariniers M. R. DE BRUYNE. Dat dit onderwerp ook in het Deutsche leger de aandacht heeft, bewijst de in onderstaand tijdschrift opgenomen bijdrage van Kapitein SORGE, gedetacheerd bij de „Kriegsakademie”, onder den titel „Kombinierte Operationen von Heer und Marine unter dem Einfluss der Luftwaffe.”

Het zwaartepunt van deze studie ligt in het onderzoek betreffende den invloed, welke het luchtwapen op de uitvoerbaarheid van landingen heeft. Schr. gaat zulks na aan de hand van de bekende Deutsche operatie tegen de Baltische eilanden, Osel en Mocu, in Oct. 1917. Hij toont daarbij aan, dat deze onderneming thans slechts mogelijk zou zijn, indien de aanvaller ter plaatse van het luchtoverwicht verzekerd zou zijn. Hiertoe ware noodig:

a. De indeeling bij het begeleidende eskader van jachteenheden op vliegtuigmoederschepen tot rechtstreeksche dek-

king van het ontschepen der landings-troepen;

b. Het inzetten van sterke jacht- en bombardeereenheden tegen de vijandelijke luchtmacht en hare grondinrichtingen in een kring van minstens 300 km straal om de landingsplaats.

Zulks zou een zoodanige inzet van luchtmacht vereischen, dat deze — gelet op den algemeenen oorlogstoestand in Oct. 1917 — het belang van het operatie-doel verre zou overtreffen. Hierbij komt, dat 's vijands luchtverkenning het vrijwel onmogelijk zou maken aan de landing het verrassende karakter te geven, dat den landingstroepen het onontbeerlijke overwicht verzekert op de ter plaatse aanwezige strijdkrachten van den verdediger. Om dit overwicht desondanks te verkrijgen zouden ook de landingstroepen dus veel sterker moeten zijn dan in Oct. 1917 het geval was en met het oog op den algemeenen toestand mogelijk ware geweest.

M.a.w. de onderneming tegen de Baltische eilanden zou, onder overigens gelijke omstandigheden als in Oct. 1917 doch met de huidige ontwikkeling van het luchtwapen, onuitvoerbaar zijn geweest.

Hieruit blijkt, dat de kracht van de kustverdediging door de ontwikkeling van het luchtwapen zeer belangrijk is toegenomen. Een conclusie, die voor ons slechts verheugend kan worden genoemd.

„Militär-wissenschaftlicher Rundschau”, Juli 1938.

C.

J. VERBIST - SMITS

Drogerijen, Chemicaliën, Spécialité's

SIKKELSTRAAT 16 — BREDA

TEL. 3196, GIRO 296211

H. H. ROES & ZONEN's
Zoolleerlooiërij N. V., Delft

Kuipgeloid zoolleder

Het Nederlandsch octrooi No. 29853, betreffende:

„Mechanische Tijdbuis met door centrifugaalkracht werkende ontstekingsinrichting, bestaande uit een, het ontstekingsorgaan dragende centrifugaalschuij, welke gedurende de vlucht van het projectiel gegrendeld gehouden wordt en door middel van een uurwerk en een tempeerschiif na afloop van den tempeertijd vrijgegeven wordt”,

staande ten name van Helmut Junghans & Gebrüder Junghans A.G., te Schramberg, Duitschland, wordt hierbij te koop of ter licentieverleening aangeboden.

Nadere bijzonderheden verstrekt het Nederlandsch Octrooibureau, Laan Copes van Cattenburch 24, 's-Gravenhage.

Het Nederlandsch octrooi No. 22661, betreffende:

„Toestel ten gebruike bij de vuurleiding van luchtdoelgeschut”

staande ten name van Vickers Ltd., te Londen, wordt hierbij te koop of ter licentieverleening aangeboden.

Nadere bijzonderheden verstrekt het Nederlandsch Octrooi Bureau, Laan Copes van Cattenburch 24, 's-Gravenhage.